

BIBELSTUDIER · 4. KVARTAL 2021

Femte Mosebog DEUTERONOMIEN

Syvende Dags
Adventistkirken

FEMTE MOSEBOG – DEUTERONOMIEN

Bibelstudier for 4. kvartal 2021 er udarbejdet af arbejdsgruppen "Arbeitskreis Bibelschule" i Adventistkirkens tyske union – i overensstemmelse med de retningslinjer, der er givet af Generalkonferensen (den Intereuropæiske Division). Emnerne er de samme som i standardudgaven og præsenterer adventisternes kristne tro ud fra et bibelsk fundament på en tidssvarende måde. Materialet har et tydeligt europæisk (tysk) islæt. Det er bygget op omkring én tekst til hver dags afsnit. Teksten understøttes af en kort forklaring, der uddyber baggrunden for teksten, en tanke til fordybelse og et åbent spørgsmål til eftertanke.

FEMTE MOSEBOG – DEUTERONOMIEN

Bibelstudier for 4. kvartal 2021

Forfatter af standardudgaven: Clifford Goldstein

Redaktør for standardudgaven: Clifford Goldstein

Bearbejdelse: "Arbeitskreis Bibelschule"

Redaktion: Rolf Pöhler

© 2021 Saatkorn-Verlag GmbH, Abt. Advent-Verlag

Pulverweg 6, D-21337 Lüneburg, www.advent-verlag.de

Den danske udgave:

Syvende Dags Adventistkirken, sabbatsskoleafdelingen

Oversættelse: Jette og Christian Christiansen

Bibelcitater: Hvis ikke andet er angivet, er bibelcitater hentet fra Bibelen,

Den Hellige Skrifs Kanoniske Bøger (1992), fra Det Danske Bibelselskab

Korrekturlæsning: Robert Svendsen

Grafisk opsætning: Bente Schleder mann

Spørgsmål og henvendelser til Henrik Jørgensen

SYVENDE DAGS ADVENTISTKIRKEN, DANMARK

© 2021 Dansk Bogforlag, Nærum

	INTRODUKTION TIL 4. KVARTAL 2021	4
2. oktober	1. Kursændringer	6
9. oktober	2. Fremadrettet tilbageblik	14
16. oktober	3. Loven gentages	22
23. oktober	4. "HERREN er vores Gud"	30
30. oktober	5. Den fremmede – min næste	38
6. november	6. <i>Agt dit liv – giv agt på det</i>	46
13. november	7. Lov og nåde	54
20. november	8. "Vælg livet!"	62
27. november	9. Vend om til Gud	70
4. december	10. Husk	78
11. december	11. Deuteronomium i Det Gamle Testamente	86
18. december	12. Deuteronomium i Det Nye Testamente	94
25. december	13. Moses' sidste dage	102

Introduktion

Femte Mosebog er den sidste bog i Pentateuken (De 5 Mosebøger). Titlen, Deuteronomium, stammer fra Septuaginta, den græske oversættelse af Det Gamle Testamente, og betyder "den anden lovgivning". Overleveringernes vægtning taler for, at Moses er bogens forfatter. Dens alder attesteres gennem hebraiske udtryk samt de nævnte historiske begivenheder og sammenhænge.

Mens der foregår forberedelser til Kana'ans indtagelse, holder Moses flere taler. De udgør hovedparten af bogen. Han opfordrer folket til at indordne deres liv under Guds vilje. Lydighed betyder liv, ulydighed død. Historiske begivenheder danner grundlaget for Moses' budskab, og han forstærker dette med henvisninger til Israels taknemmelighed over for Gud og den fremtrædende position som det udvalgte folk. Han advarer mod afgudsdyrkelse og formalisme og understreger Jahves overlegenhed, som også ligger i hans lov og hans troskab til pagten.

Genopdagelsen af "lovens bog" på kong Josijas tid udløste en åndelig fornyelse i Israels folk (2 Kong 22-23; 2 Krøn 34-35). Selv i dag kan studiet af denne bog give vigtige impulser til at forme vores liv.

- I Titel og indledning, 1,1-5.**
- II Første tale:** Moses annoncerer sin afsættelse, 1,6 til 4,43.
A. Begivenheder fra Sinaj til Kana'an, 1,6 til 3,29.
B. Formaning og opfordring til at holde loven, 4,1-40.
C. Tilflugtsbyerne bestemmes, 4,41-43
- III Anden tale:** Loven gentages, 4,44 til 26,19.
A. Indledning, 4,44-49.
B. De 10 bud som grundlaget for pagten, 5,1-33.
C. Formaning til lydighed, 6,1 til 11,32.
D. Pagtens bog, 12,1 til 26,19.
- IV Tredje tale:** Velsignelse og forbandelse, 27,1 til 28,68.
A. Indledning, 27,1-13.
B. Forbandelserne, 27,14-26.
C. Velsignelse og forbandelse, 28,1-68.
- V Fjerde tale:** Pagten i Moab, 29,1 til 30,20
A. Kort tilbageblik på begivenhederne fra Egypten til Kana'an, 29,1-9.
B. Formaning til at overholde loven, 29,10-29.
C. Løfte om barmhjertighed, 30,1-10.
D. Pagten i hjertet, 30,11-20.
- VI Ledelsens ansvar overdrages, 31,1 til 34,12.**
A. Moses' appel til Josva og hele Israel, 31,1-29.
B. Moses' sejrssang og afskedsformaninger, 31,30 til 33,29.
C. Moses' død, begravelse og eftermæle, 34,1-12.

The Seventh-day Adventist Bible Commentary (Deutsch/English)

TYSKE BIBELOVERSÆTTELSER

BB = BasisBibel; EB = Elberfelder Bibel; EÜ = Einheitsübersetzung; GNB = Gute Nachricht Bibel; Hfa = Hoffnung für alle; NeÜ = Neue evangelist. Übersetzung; NG = Neue Genfer Übersetzung; NLB = Neues Leben Bibel; NZB = Neue Zürcher Bibel; SLT = Schlachter-Bibel 2000; SEB = Stuttgarter Erklärungs Bibel

ANDRE FORKORTELSER

SAT = Stuttgarter Altes Testament; WStB = Wuppertaler Studienbibel

1. uge

Kursændringer

”Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke“ (5 Mos 6,4-5).

Hovedtanke

Kursændringer i livet giver mulighed for at lære af sine fejl og træffe gode valg

Introduktion

Efter at israelitterne i første omgang havde nægtet at indtage Kana'an, strejfede de rundt i ørkenen. Efter cirka 40 år var der kun få overlevende tilbage i den generation, der oprindeligt var draget i eksil. Folket vandrede mod Moab og ventede på befalingen om at krydse Jordanfloden og indtage det lovede land. Hvad ville menneskene denne gang beslutte sig for? Mon de ville gentage de fejl, deres forfædre havde begået, eller valgte de denne gang at stole på Gud?

Det er denne situation, Femte Mosebog taler ind i. Nu sættes kursen. Der vil blive truffet valg, som får betydning for fremtiden. Der vil altid forekomme situationer i den enkeltes, en gruppes eller et folks tilværelse, der kræver afgørelser, som vil få varige konsekvenser for fremtiden.

Studiet af Femte Mosebog skal være en hjælp til at erkende, hvornår der er brug for en kursændring i vores eget liv og til at træffe de rette beslutninger.

Oversigt

Søndag	Ekskurs: Deuteronomium som Moses' testamente	
Mandag	Prøven	1 Mos 3,1-7
Tirsdag	Konsekvenserne	1 Mos 6,5-14
Onsdag	Ny begyndelse med Abram	1 Mos 12,1-3
Torsdag	Pagtslutning med Israel	2 Mos 19,4-8
Fredag	Frafald	4 Mos 14,1-3.28-35

EKSKURS

Deuteronomium som Moses' testamente

Læs introduktionen til studiematerialet!

Forståelse

I nogle udgaver af Bibelen kaldes Femte Mosebog for Deuteronomium – "anden lov" eller "gentagelse af loven". Den adskiller sig tydeligt i form, stil og indhold fra de øvrige lovbøger (2-4 Mos).

Bogen virker for en stor del som en gentagelse af noget velkendt. Den indeholder ganske vist lovttekster, der ikke forekommer i de øvrige Mosebøger, så indholdet er ikke ren gentagelse. Det overordnede indtryk er dog, at overvejende kendt stof aktualiseres for på ny at indskærpe det over for israelitterne.

Deuteronomiums særlige form adskiller sig ligeledes fra andre lov-samlinger. Israels stammer forsamles endnu engang umiddelbart før indtoget i Kana'an. De bliver så at sige gjort bekendt med Moses' sidste vilje, som han giver dem med på vejen. Moses vil snart dø, og han vil ikke kunne føre folket til Kana'an. Dermed bliver det tydeligt, at især sidste del af Femte Mosebog ikke kan være skrevet af Moses (kap. 34).

I denne bog er hovedvægten lagt på følgende temaer:

1. *Shema* Israel (6,4) (Hør Israel) er stadig i dag den centrale jødiske bekendelse af Jahves enhed og unikhed. Det er Israels Gud, der har krav på tilbedelse, for han er hele verdens Skaber.
2. Gud udvælger ikke Israel på grund af folkets fortrin (7,7; 9,6) eller for at give det privilegier i forhold til andre folkeslag, men fordi han har hele menneskehedens frelse for øje. Ud fra dette mål slutter han en "evig" pagt med Israel.
3. Israel opfordres til at være tro over for pagten. Derfor stilles velsignelse og forbandelse op imod hinanden (kap. 30).

Prøven

1 Mos 3,1-7

Hvilken taktik benytter slangen?

Hvad hjælper mig til at stole på Gud selv under vanskelige forhold?

Forståelse

Slangen blander sandhed og løgn og formidler det indtryk, at Gud skulle være egoistisk og ude på at indskrænke menneskets livsnydelse og livskvalitet. Det kan se ud til, at Eva tager Guds parti og korrigerer det forkerte billede, som slangen har tegnet af ham. Alligevel lader menneskene sig overtale, så de giver efter for slangens taktik.

”Det ukendte og forbudte har en uimodståelig tiltrækningskraft. Det er slangen, der sætter processen i gang, men selve fristelsen spirer i mennesket. Der er tale om nysgerrighed, men også mistro og tvivl: Er der noget, Gud vil forholde os?” (SEB 12)

Anvendelse

I psykologien hører overskridelse af grænser til en sund personlighedsudvikling hos ethvert menneske. I bestemte udviklingsfaser afprøver børn og unge, hvor langt de kan gå, og de lærer, at der må være nogle grænser, der kan rykkes, og nogle, der ligger fast, hvis samliv skal kunne fungere. Som samfund konfronteres vi med problemer, fordi mennesker hensynsløst overskrider grænser uden tanke for, hvad der fremmer, og hvad der ødelægger fællesskab. Når grænser overskrides, ødelægges relationer og liv. Det sker for eksempel, når forældre læser deres børns post, når en ægtefælle bliver voldelig, når borgere er ubehøvede over for udlændige, eller når menneskeheden kollektivt ødelægger miljøet.

Refleksion

”Der er noget positivt ved alle grænser” (Immanuel Kant).

Konsekvenserne

1 Mos 6,5-14

Hvordan beskrives menneskeheden på den tid?

Hvordan har jeg det med, at menneskers handlinger altid har konsekvenser?

Forståelse

Efter skabelsen kunne Gud konstatere, at alt var virkelig godt. Det er der ikke meget tilbage af længere. Menneskene har mistet Paradis og skal nu med besvær ernære sig af planterne på marken, der er fyldt med tjørne og tidsler. Jorden er nu blevet vædet med Abels blod og har dermed taget imod sit første lig. Morderen, Kain, er urolig og på flugt. Lemek synger pralende en sang (4,23-24), og gude-sønnerne blander sig med menneskedøtrene. Selv om menneskene kan takke Gud for deres eksistens, fjerner de sig mere og mere fra ham.

Det har konsekvenser, idet Gud trækker sin oprindelige velsignelse tilbage (1,22.28) og beslutter at udrydde mennesker og dyr fra jordens overflade (ifølge Heinz Zahrnt, *Leben als ob es Gott gibt*, München 1993, 75).

Anvendelse

”Hvor der handles, der spildes.” Det, jeg siger og gør, vil altid få følger. Jeg vil ikke altid bryde mig om dem. Min adfærd har konsekvenser for mig selv, for mine omgivelser og for mit forhold til Gud. Selv tilgivelse vil ikke altid automatisk kunne fjerne følgerne af begåede fejl.

Refleksion

Hvor har jeg i mit liv erfaret Guds advarsel og samtidig hans medfølelse og barmhjertighed?

En ny begyndelse med Abram

1 Mos 12,1-3

Hvad kan Abram se frem til?

Hvor oplever jeg udfordringer som chancer?

Forståelse

Gud henvender sig gang på gang til mennesker og tilbyder dem en ny begyndelse. Abraham blev født i Ur, der var en rig og tæt befolket by. I dens centrum stod et kæmpestort tempeltårn, rejst for måneguden Nanna-Sin, hovedguden, plus diverse andre templer til ære for andre guder. På kongegravpladsen fandt man gravgaver af guld og ædelsten, i nogle grave endda skeletter af tjenestefolk, der må være blevet begravet levende, så de kunne tjene deres herrer i "det hinsidige".

Abraham levede i en storfamilie, der ligesom den befæstede by var et sikkert og trygt sted. Da hans far flyttede fra Ur til Haran, der lå cirka tusind kilometer derfra, hvor afgudsdyrkelse ligeledes spillede en stor rolle, forlod også Abraham sin hjemegn sammen med ham. Efter faderens død tog han afsked med størstedelen af sin familie og dermed med trygheden og byens behagelige fordele for at følge Guds anvisninger.

Anvendelse

Hvordan kan man i dag forestille sig, at man tager afsked med sit hjem, sin familie eller sit fædreland for at slå ind på en ny kurs, som Gud har vist? Det være sig en geografisk flytning eller en ændring i livsindstilling.

Man kan for eksempel forestille sig en kvinde, der på grund af sit køn aldrig har følt sig velkommen, fordi faderen meget hellere ville have haft en søn, der skulle føre slægten videre. Og det lod han datteren føle. Mens hun voksede op, havde han ikke tid til hende. Havde hun da bare været en dreng, så havde alt set anderledes ud. Så havde hun haft værdi. Men nu?

Når Gud fører denne kvinde ud af hendes "fædrene hjem", vil han give hende en ny selvforståelse, så hun ikke længere er afhængig af de gamle konventioner, dukker nakken og holder sig tilbage. Hun får et nyt perspektiv.

Pagtslutning med Israel

2 Mos 19,4-8

Hvad var pagtsbetingelserne for Israel?

Hvilken form for pagt har Gud indgået med mig?

Forståelse

Israel er i sammenligning med andre folkeslag ikke noget specielt på grund af egne fortræffeligheder, men ene og alene på grund af, at Gud har udvalgt folket. I begyndelsen ses det i udfrielsen fra slaveriet og i, at folket blev bevaret under flugten. Senere var manna-erfaringen et tegn på, hvor meget Gud sørgede for sit folk (2 Mos 16,14-15).

Nu skal hele det befriede folks liv være et svar på Guds handlen. Det vil ikke sige, at alle israelitter nu bliver præster, men de skal føre et præsteligt liv. Dermed menes, at tjeneste for Gud og lydighed mod hans anordninger skal være rettesnor for deres liv. Således bliver de et helligt folk, hvilket vil sige et Guds folk. Alle folkeslag tilhører Gud. Men Israel er udset til at være hans kæreste eje. Det hebraiske ord, der her er oversat med *ejendom*, finder vi også i 1 Krøn 29,3 og Præd 2,8, hvor det begge gange er oversat med *guld*.

Refleksion

"Du skal være tryk i Herren, din Guds, hånd" (1 Sam 25,29; Bibelen på hverdagsdansk).

Frafald

4 Mos 14,1-3.28.35

Hvilket løfte giver Gud for fremtiden?

Forståelse

At israelitterne nægtede at drage ind i Kana'an, fik ikke blot konsekvenser for de ansvarlige, men også for de mennesker, der stadig havde tillid til Gud som for eksempel Josva og Kaleb. Det havde også indflydelse på børnene og de unge. Men hvis Gud helt havde taget afstand fra Israel, ville det have haft uoverskuelige konsekvenser.

Refleksion

Gud nægter ikke noget menneske sin accept og frelse, fordi dets forfædre har svigtet. Det kan man finde mange eksempler på i Bibelen (fx 2 Kong 18,1-3; 22,1-2). At vende sig mod Gud giver en ny chance. Lige så vel som Gud fortsat og på trods af deres skyld havde omsorg for israelitterne, lige så vel drager han den dag i dag omsorg for verden.

Resumé

Israels folks historie viser, hvilken betydning beslutninger med vidtrækkende konsekvenser kan få.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 Nævn eksempler på beslutninger, der kan få vidtrækkende betydning.
- 2 1 Mos 3,1-3
Hvordan kan man se, at Eva i første omgang ville følge Guds anvisning?

Hvorfor er den gode vilje ikke altid nok til at gøre det gode?
- 3 1 Mos 3,4-7
Hvad er det fristende i slangens forslag?

Hvilke paralleller ser I til nutidens fristelser?
- 4 1 Mos 6,5-14
Hvorfor tillader Gud en sådan katastrofe?

Hvor vigtig er konsekvent handling?
- 5 1 Mos 12,1-3
Hvordan kan man se, at Gud også efter syndfloden vil mennesker det bedste?

Hvornår har I oplevet Guds kald som både udfordring og invitation på samme tid?
- 6 Menneskelige fejltagelser har somme tider vidtrækkende følger. Hvorfor har vi som Guds børn alligevel lov til at være fortrøstningsfulde?

2. uge

Fremadrettet tilbageblik

Femte Mosebog 1-3

”Herren jeres Gud, som går foran jer, vil selv føre krig for jer, ganske som han gjorde for øjnene af jer i Egypten. I ørkenen så du, hvordan Herren din Gud bar dig, som en mand bærer sin søn, hele den vej, I vandrede, lige til I kom til stedet her” (5 Mos 1,30-31).

Hovedtanke

Ved at se tilbage på ørkenvandringen præsenterer Moses Herren som en beskyttende pagtsgud for Israel.

Introduktion

Jeg kører på motorvejen og vil overhale et køretøj. Før jeg skifter vognbane, ser jeg i bakspejlet og derefter i venstre sidespejl. Inden jeg afslutter overhalingen, er det vigtigt, at jeg kigger i højre sidespejl. Disse tre bakspejle er ufravigelige hjælpere til at komme frem uden at bringe andre trafikanter i fare. Med deres hjælp ser jeg, hvad der sker bag mig. Derfor ved jeg, hvordan jeg skal agere fremadrettet. Tilbageblikket er næsten lige så vigtigt som at rette blikket fremad.

Ved at vende blikket bagud fortæller Moses, hvordan Gud har (ny-)skabt, bevaret og frelst sit folk i en kritisk tid i frelseshistorien. Moses underviser Israels børn inden de drager ind i Kana'an med én hovedtanke: ”Husk, hvad Gud Herren i fortiden gjorde for jer!” Vi vil i denne uge beskæftige os med denne historiektion, der ser tilbage og fremad på samme tid.

Oversigt

Søndag	Tid til opbrud	5 Mos 1,1-8
Mandag	Byrden fordeles	5 Mos 1,9-18
Tirsdag	”I ørkenen så du [selv]!”	5 Mos 1,19-33
Onsdag	En tvefold bitter lektie	5 Mos 1,34-46
Torsdag	Forholdet til amoritterne	5 Mos 2 til 3,11
Fredag	Tilbageblik og fremsyn	5 Mos 3,21-29

Tid til opbrud

5 Mos 1,1-8

Hvorfor taler Moses så udførligt om fortiden?

Hvad lægger jeg mærke til, når jeg ser tilbage på min vej med Gud?

Forståelse

Femte Mosebog består for en stor del af Moses' taler. I indledningen til den første tale opfordrer Moses folket til at overholde Guds anvisninger – *loven*. "De historiske minder begynder ved opbruddet fra gudebjerget, som i Femte Mosebog ikke hedder Sinaj, men *Horeb*. Folket vækkes fra en vis træghed (jf. 2,3): Guds nådige omsorg i hans pagt og lov danner det grundlag, hvorpå de kan og skal vove sig ind i et nyt land sammen med Gud" (SEB 216).

Anvendelse

Da Moses her taler til folket, er de 40 år, som Gud talte om, opfyldt. Lige som dengang er det også nu tid til en ny æra, som Moses fører folket ind i. Han henleder folkets opmærksomhed på fortiden. Det kan også være en berigelse for os, når vi fra tid til anden ser tilbage på, hvordan Gud tidligere har ledt os. Vi ser dog ikke kun de skønne ting og det, der lykkedes, men fornemmer også fejl og fejlslag, som vi kan lære af for fremtiden.

Refleksion

"Vi har ikke noget at frygte i fremtiden undtagen, at vi glemmer de veje, som Herren har ført os, og at vi glemmer de erfaringer fra vores livshistorie" (Ellen White, *Leben und Wirken*, 224).

Byrden fordeles

5 Mos 1,9-18

Hvorfor kan Moses ikke længere bære folket alene?

Hvad gør det vanskeligt at omsætte lige ret for alle?

Hvordan kan jeg bidrage til, at andre kommer til deres ret?

Forståelse

Israel er et retssamfund. Dvs. at alle er lige for loven og skal behandles derefter. Indsættelsen af embedshierarkiet begrundes af Moses med et teologisk argument: Herren har begyndt at opfylde det løfte til Abraham om, at hans efterkommere skulle blive talrige (jf. 1 Mos 15,5). I tilknytning til versene 6-8 står der: Herren kan opfylde sine løfter og gøre det også. Folket kan derfor have tillid til, at det også gælder for løftet om landet. At drage dette i tvivl er den skyld, som der skal fortælles om i det følgende (ifølge *Stuttgarter Altes Testament*, Bd. 1, 354).

Anvendelse

For Moses har folket været en byrde, som han har båret. Men det gælder ikke kun for ham: Gud, der "som en mand bærer sin søn, hele den vej, I vandrede" (5 Mos 1,31), har vist sig som far for Israels folk og også for os i dag. Hvor oplever jeg, at nogen bærer en tung byrde for andre? I hvor høj grad er jeg parat til at bære en byrde for andre, selvom det ikke er min opgave? Hvad får mig til at gøre det? Hvad afholder mig fra at gøre det?

Refleksion

I 2 Mos 32,32 beder Moses til Gud: "Gid du dog vil tilgive dem deres synd!" Ordet for at tilgive er egentlig at bære. Moses beder altså Gud om at bære deres synd, fordi det er den måde, synd overhovedet kan tilgives (Es 53,4-5).

"I ørkenen så du [selv]!"

5 Mos 1,19-33

Hvorfor ville israelitterne ikke indtage det land, der var udspejdet?

Hvilke informationer fra "spejdere" motiverer mig til at gå nye veje?

Forståelse

Beretningen om udspejdningen af Kana'an fortælles i 4 Mos 13 og 14.

"I det følgende afsnit fremhæver Moses, at det, at folket nægter at indtage landet, skyldes deres vantro, som set i lyset af deres guddommelige frelseserfaring er ubegribelig og utilgivelig" (SEB 217).

Egypterne blev slået med plager. Vandet delte sig foran det flygtende folk. En skystøtte viste dem vejen om dagen, og en ildsøjle oplyste lejren om natten. Mad faldt ned fra himlen. Vandet sprang af klippen. Buddene blev forkyndt fra himlen under lyn og torden-skrald.

Anvendelse

Sommetider synes vi, at det dog burde være let for israelitterne at have tillid til Gud, set i lyset af de mange undergerninger. Hvor rimeligt dette synspunkt er, kan diskuteres. Hvilke årsager kan der have været til denne mistillid, når Gud nu havde gjort så mange undere?

Glømsomhed plager ikke kun mennesker i en fremskreden alder. Allerede meget tidligere kan det ske, at selv vigtige begivenheder, som vi "har set med egne øjne", går i glemmebogen. Det kan føre til, at visse erfaringer skal gentages flere gange. Moses' ord kan motivere os til at lade Guds undere bundfælde sig i vores hukommelse, så vi også fremover kan være optimistiske og fulde af håb.

Refleksion

"Min sjæl, pris Herren, glem ikke hans velgerninger!" (Sl 103,2).

En tvefold bitter lektie

5 Mos 1,34-46

Hvordan reagerer israelitterne, da de erkender, at de har syndet?

Vækker Guds handling forståelse eller manglende forståelse hos mig?

Hvordan passer det ind i mit billede af Gud?

Forståelse

”Herren reagerer på vantro og lydighedsnægtelse med forkyndelsen af sin dom, som faktisk kun understreger det, Israel selv havde valgt. De, der ikke ønskede at indtage landet, behøvede det heller ikke. De vil alle være døde, når Josva begynder at indtage Kana’an. Kun Kaleb og Josva er undtaget fra dommen, fordi de ... modsatte sig folkets murren og vantro, omend forgæves” (*Stuttgarter Altes Testament*, Bd. 1, 356).

”Det ville være forkert ud fra vendingen 'for jeres skyld' at konkludere, at Moses anser sig selv som et offer, der, uden for det lovede land, dør på folket Israels vegne ... Moses havde pådraget sig Guds vrede på grund af sin egen ulydighed. Denne var imidlertid forårsaget af folkets handlemåde” (*Brockhaus Kommentar zur Bibel*, 1980, Bd. 1, 249).

Anvendelse

Israelitterne forstår, at de har syndet, og ønsker derefter at adlyde Guds ordre. Efter at dette har ændret sig, retter de sig igen ikke efter Guds anvisninger og går deres egne veje. Nogle gange handler vi på samme måde, når vi prøver at reparere det, der er brudt, ved hjælp af egne midler og metoder for hurtigst muligt at afbøde skaden. Men det er bedre med rettidig omhu, når vi lytter til og ser på, hvad Guds ”reparationsplan” går ud på. Den kan se helt anderledes ud end det, vi oprindeligt havde tænkt.

Forholdet til amoritterne

5 Mos 2 til 3,11

Hvorfor lader Gud somme tider Israel sejre, når han andre gange stiller sig imod dem?

Hvad giver mig sikkerhed for, at Gud "kæmper" for mig?

Forståelse

Når Israels folk med Guds hjælp sejrede, betød det samtidig, at andre stammer blev udryddet. I 5 Mos 20,18 er udførelsen af forbandelsen "begrundet med faren for at blive forført til afgudsdyrkelse, som ikke forekommer i byer uden for deres eget område (v. 15) ... I praksis var der endnu større spillerum i behandlingen af de besejrede (jf. 2,34–35; 1 Sam 15,9)" (SEB 241).

Anvendelse

Vores menneskelige forståelse mangler ofte brikker i puslespillet for at kunne se hele billedet, som det præsenterer sig for Gud. Derfor er vi på den ene side nødt til at komme overens med virkeligheden, mens vi på den anden side har lov til at regne med Guds godhed, som viser sig på mange måder. Troen handler ikke kun om at stole på Gud de dage, hvor solen skinner og alt er i harmoni, men også når vi står over for ubehagelige oplevelser og i situationer, der er og bliver uforståelige for os.

Refleksion

"Som jeg ser det, var Gud tvunget til at vise sin karakter overfor mennesker, der troede på vold af hele deres hjerte. Derfor synes vold i menneskelige relationer og voldelige måder at rette forkerte ting på at være acceptable. Hvis Gud havde talt med mildere røst fra Sinaj bjerg, og hvis han havde forsøgt at argumentere med mennesker i vores referenceramme, så var han blevet ignoreret eller afvist. En hævngherrig Gud, der øvede gengæld, var en Gud, som folk på den tid følte, at de kunne stole på" (J. Sheldon, spectrummagazine.org/article/2016/08/28/making-sense-vengeful-god).

Tilbageblik og fremsyn

5 Mos 3,21-29

Hvilket forhold mellem Moses og Josva bliver synligt her?

Forståelse

Moses beder indirekte Josva om at se tilbage og forbinder dermed løftet om Guds nærvær i fremtiden (v. 21). Kort tid derefter fremsatte Moses et ønske overfor Gud, men det blev ikke opfyldt. Ikke desto mindre har Moses lov til at se det lovede land på afstand og får i denne sammenhæng til opgave at opmuntre Josva.

Anvendelse

Vi har faktisk altid mulighed for sammen med Gud at se tilbage på vores vej med ham. Derfra kan vi hente styrke og opmuntre de "Josva'er", der kommer efter os, så de er trygge og uforsagte. Men Gud giver os også et indblik i den fremtid, som han har lovet os, ved at male "det forjættede land" i profetiske billeder for vores øjne.

Resumé

Guds folk har i tidligere tider oplevet Guds beskyttelse og vejledning på mange måder. Det kan give dem styrke, glæde og håb for fremtiden.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Hvad er I interesseret i vedrørende jeres egen slægts historie?**
- Hvor vigtig er kendskab til vores egen menigheds/kirkes historie for jer? Begrund jeres synspunkt.**
- 2 5 Mos 1,9-18
- Hvordan fik Moses løst problemet med den permanente overbelastning? Hvad bliver stammernes overhoveder især forpligtet på?**
- Hvordan ser det ud med fordelingen af byrder i vores menigheder?**
- Hvad betyder det, at der ikke "må ske personsanseelse", når det drejer sig om "de fremmede"?**
- 3 5 Mos 1,21.26-33
- Hvordan vil I forklare folkets vantro og manglende tillid til Gud set i lyset af den fantastiske befrielse fra Egypten?**
- Hvor viser frygtsomhed og manglende gudstillid sig hos os med hensyn til menigheden? Hvilke "kæmper" og "mure" frygter vi for? Hvordan kan vi overvinde dem?**
- 4 5 Mos 2,4-5.18-19.24-25
- Med visse folk levede israelitterne i fredelig sameksistens, med andre førte de krig. Hvad udgjorde forskellen?**
- Hvilken rolle spiller slægts- hhv. åndsrelationer i vores forhold til andre mennesker hhv. kirker og religioner?**
- 5 5 Mos 3,21-24.28
- Hvordan kan vi opmuntre de unge / kommende menighedsledere?**
- Hvad kan hjælpe os til ikke at glemme fortiden, men lade den være grobund for nutiden og fremtiden?**
- 5 **Hvordan har Gud ledt jer indtil nu? Hvordan kan vi deraf lære at have endnu mere tillid til ham? (Anbefaling: Husk oplevelser med Gud fx ved at skrive dem ned i en bog eller at finde muligheder for at fortælle andre om dem.)**

3. uge

Loven gentages

Femte Mosebog 5 og 26,16-19

”Jeg opretter min pagt med dig og dine efterkommere i slægt efter slægt, en evig pagt: Jeg vil være din og dine efterkommeres Gud” (1 Mos 17,7).

Hovedtanke

Lovgivningen på Horebs Bjerg ønsker at fremme en relation fra hjerte til hjerte. For den nye generation bliver Guds vilje fortolket og formuleret på ny.

Introduktion

”Go Down Moses” er en af de mest kendte afroamerikanske spirituals. Med Guds gentagne befaling til Farao: ”Let my people go!” var den med til at holde tanken om frihed levende for generationer af slaver. Denne spiritual har inspireret musikere som for eksempel Louis Armstrong, Bob Dylan og Nanna Mouskouri. Underligt nok finder man ikke jødiske kunstnere i denne sammenhæng, selv om sangens tema hører til de begivenheder, der satte sig dybe spor i det jødiske folk. Kun den jødisk-kanadiske musiker, Joshua Dolgin, som synger jiddische sange i hip-hop-genren, har taget emnet op.

Sabbatten er særstof for Adventistkirken. Den forbindes altid med skabelsestanken og Guds hvile, sjældent med frihed. Femte Mosebog anser sabbatten for en frihedens fest. ”Husk, at du selv var træl i Egypten, og at Herren din Gud førte dig ud derfra med stærk hånd og løftet arm” (5,15). De 10 bud i 5. Mosebog har en anden synsvinkel end i 2. Mosebog.

Oversigt

Søndag	En pagt med de levende	5 Mos 5,1-5.22-23
Mandag	Jeg er din Gud, der udfrier	5 Mos 5,6-11
Tirsdag	Sabbat og frihed	5 Mos 5,12-15
Onsdag	En fredelig sameksistens	5 Mos 5,16-21
Torsdag	Ikke FOR AT, men FORDI	5 Mos 26,16-19
Fredag	Guds vilje 2.0	

En pagt med de levende

5 Mos 5,1-5.22-23

Hvordan gør Moses forfædrenes erfaringer vedkommende for dem, der lever på hans tid?

Moses som mellemmand – hvornår har man behov for en person, der kan mægle?

Forståelse/
forklaring

Horeb betyder "tørke", "kedsommelighed", "udørken". At dette navn anvendes i stedet for Sinaj kunne betyde, at Horeb er navnet på bjerget, og Sinaj er en af dets tinder. Der findes også det synspunkt, at man senere hen undgik navnet Sinaj, fordi der dér praktiseredes en hedensk kult. Dette kunne betyde, at der er tale om en senere overlevering. Der er ligeledes andre steder i Mosebøgerne, der tyder på, at disse er blevet bearbejdet i kongetiden, fx 1 Mos 36,31.

Den generation, der drog ud fra Egypten, er uddød (2,14), men Moses taler til sin generation, som om det var den, der drog ud. Hver generation træder ind i Guds pagt med dens velsignelser og forpligtelser. Gud er ikke en Gud for de døde, men for de levende (sml. Matt 22,32).

Anvendelse

Tænk på bedstemors sølvstykke, der engang tilhørte oldemor, og som nedarves fra generation til generation. Det er en værdifuld arv og et kært minde, der hverken mister sin værdi eller sin skønhed, og som kun kommer frem ved specielle anledninger. Og tænk på bedstefars gamle telefon med nummerskive og ledning. Den kan dårligt nok anvendes i dag. Det er i hvert fald bøvlet, hvis man gerne vil bevæge sig rundt, mens man taler i telefon. På samme måde findes der ikke-materielle ting af evig værdi som for eksempel løfter og kontrakter.

Refleksion

Hvornår er videreudvikling og tilpasning af overleverede og vel-fungerende ting nødvendig og gavnlige?

Jeg er din Gud, der udfrier

5 Mos 5,6-11

Hvordan præsenterer Gud sig selv?

Hvilken værdi har frihed for mig?

Hvor har jeg oplevet frigørelse?

Forståelse

Det er en fundamental vigtig sætning, der indleder de 10 bud: "Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset." Gud siger her noget om sit væsen og erklærer sin pagt for gyldig. Ligesom Israel oplevede hans frisættende og beskyttende handlen, skal Guds anvisninger sikre, at friheden bevares. V. 9 siger ordret: Du skal ikke kaste dig ned for dem, og du skal ikke være slave for dem. Buddene bevarer Israel fra igen at skulle trække for fremmede guder.

Når Gud betegner sig selv som *lidenskabelig*, betyder det, at han med lidenskab vil kæmpe for at bevare pagten (sml. Es 63,15). Tanken om, at senere generationer skal bøde for fædrenes skyld, modsiges andre steder (5 Mos 7,10; Ez 18,20). Set i det lys er dekalogen en tekst, der giver håb: Gud velsigner i tusindvis (af generationer) ... Også efter eksilet er der mulighed for en ny chance, der udspringer af Guds kærlighed og trofasthed.

Anvendelse

Hvem er denne Gud, hvis vilje forkyndes i Femte Mosebog 5? Ved Sinaj var menneskene utrygge. De var bange for ham. De 10 bud gør, at mennesker bliver fortrolige med Gud. Han bliver forudsigelig og pålidelig. Gud binder ikke blot mennesket, men også sig selv til sit ord. Det er her, vi lærer Gud at kende: hans omsorg, hans nærvær, men også hans lidenskab og kompromisløshed. Gud gør uforbeholdent krav på mennesket, fordi han elsker det uforbeholdent.

Sabbat og frihed

5 Mos 5,12-15

Hvad er i denne tekst begrundelsen for sabbatsbuddet?

Hvis sabbatten er en fejring af friheden, hvordan kan den så praktiseres?

Forståelse

De 10 bud i Femte Mosebog 5 afviger på cirka 20 punkter fra formuleringen i Anden Mosebog 20. Det er forbløffende, at Moses foretager ændringer i teksten, der oprindeligt var mejslet i sten. Den tydeligste forskel er sabbatsbuddets begrundelse: Du skal huske på, at du selv var træl, og at Gud udfriede dig. Du ved, hvilken skæbne slaver har. Din træl og din trælkvind skal hvile ligesom dig. Derfor skal du holde sabbat! Social empati og tanken om frihed spiller en større rolle i Femte Mosebog. Gud er en befrier. Disse ord indgød håb i et folk, der senere hen skulle opleve det modsatte.

Anvendelse

”Vi lever i en tid, der lægger stor vægt på produktivitet og privat ejendom og velstand. Vi oplever samtidig, at vi alle sammen – også naturen – betaler en høj pris for dette. Vi bliver udbrændt og løber tør for energi. Dermed begiver vi os faktisk frivilligt ind under en form for trældom. Behovet for tryghed og sikkerhed fører til en ny slavetilværelse, der ikke giver mulighed for afslapning og hvile.

Refleksion

Virkelig indre frihed skal opnås igen og igen. Man kan gøre sig selv afhængig af såvel ting som mennesker. Det er en permanent udfordring at leve sammen med mennesker og samtidig bevare sin indre frihed, at eje ting uden at blive afhængig af dem og at engagere sig i noget og at arbejde uden at miste sin indre frihed“ (*Vergesst nicht. Zugänge zum Deuteronomium*, Neukirchen-Vluyn 2019, 56).

En fredelig sameksistens

5 Mos 5,16-21

Hvilke sociale strukturer omtales i buddene 5-10?

Hvordan ændres synet på buddene, når man ser dem som beskyttelse af fællesskabet?

Forståelse

Sameksistensens struktur i datidens Mellemøsten kunne kun fungere, hvis man kunne stole på hinanden og udviste en fair og retfærdig adfærd over for fællesskabet. Der fandtes ingen statslige strukturer som sikkerhedsnet. Det var buddene, der skulle sikre sameksistensen. De skal helt konkret være en rettesnor for indbyrdes adfærd i samfundet, som gælder på tværs af generationer. Netop buddet om at ære sine forældre (at forsørge dem i deres alderdom), der står som det første sociale bud, var af basal betydning for det sociale og religiøse fællesskab. Hvis der blev begået uret, kunne det have konsekvenser for flere generationer.

I de 10 bud i Femte Mosebog betegnes kvinden ikke længere som mandens ejendom rangerende på andenpladsen, men hun nævnes som det første: "Du må ikke begære din næstes hustru. Du må ikke eftertrægte din næstes hus." At begære en kvinde udtrykkes med et andet udsagnsord end at begære ting. Femte Mosebog giver udtryk for en dybere forståelse af kvindens ligestilling.

Anvendelse

Buddene appellerer til velvilje generationerne imellem. Pagten forbinder generationerne. Børn og forældre har et ansvar over for hinanden. Hvor vigtigt det er, at den nuværende generation viser respekt over for den kommende, er *Friday for Future-bevægelsen* et godt eksempel på. Det er absolut nødvendigt, at der tages ansvar for klimaet og naturen på tværs af generationer.

Ikke FOR AT, men FORDI

5 Mos 26,16-19

Hvilken indre indstilling til Guds vilje kræver Moses af folket?

”Han vil være din Gud.” Er det også et løfte til mig?

Forståelse

Bud skaber og former rum til at leve. De kræver respekt for det andet menneske, dets ry og ejendom. Den, der forstår, at disse bud regulerer sameksistensen og lever derefter, fremmer liv og fred.

Pagten skaber en ny virkelighed mellem Gud og mennesket og mennesker imellem. Den er basis for, at mennesker under pagten behandler hinanden retfærdigt og med opmærksomhed. Lydigheden skal altså ikke udspringe af egennytte eller for at opnå noget, men fordi udfrielsen fra Egypten har skabt en ny situation. Lydighed bør komme af taknemmelighed, ja af kærlighed – som et udtryk for en hjertelig relation mellem Gud og Israel.

Refleksion

”Og se, der kom en hen til Jesus og spurgte: ’Mester, hvad godt skal jeg gøre for at få evigt liv?’ (...) Jesus sagde til ham: ’Vil du være fuldkommen, så gå hen og sælg, hvad du ejer, og giv det til de fattige, så vil du have en skat i himlene. Og kom så og følg mig!’ Da den unge mand hørte det svar, gik han bedrøvet bort, for han var meget velhavende“ (Matt 19,16-22).

Hvad manglede den unge mand for at kunne modstå rigdommens tiltrækningskraft? FOR AT eller FORDI? Hvilket motiv ligger der bag hans spørgsmål?

Guds vilje 2.0

Hebr 4,12

Hvad vil det sige, at Guds ord er "levende"?

Forståelse

De 10 ud i Femte Mosebog viser nye sider, fordi folket altid står foran Gud på ny.

Der er intet usædvanligt i, at overbevisninger formuleres på en ny måde i Bibelen. For eksempel drager Prædikeren det gamle profetord i tvivl, at lydighed skulle medføre et langt og godt liv (Sl 37,17-20; Ordspr 10,27; Præd 8,12b-15). Hvor der hersker korruption og vold (Præd 3,16-17; 4,1-2), og hvor Gud åbenbart ikke selv skelner mellem den gode og synderen (Præd 9,1-3), er der kun ét at gøre: udnyt og nyd nuet (Præd 9,7-10). Men selv det er ikke det sidste ord i den sag.

Refleksion

Den dag i dag fører Skriftens ord til et frit liv, når vi læser og forstår dem med nye øjne og giver udtryk for vores tro med et sprog, der er hensigtsmæssigt i vores tid.

Resumé

Den fornyede læsning af loven på Horeb ønsker at fremme en hjertelig relation og anslår overraskende nye toner. Guds ord er levende, og Gud er de levendes Gud.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 Hvilke erfaringer, som tidligere generationer har gjort, gør indtryk på jer? Hvorfor?
- 2 5 Mos 5,6-9
Hvilken betydning har det for vores tro, at Gud er en Gud, der befrier?
- 3 5 Mos 5,12-15
Hvordan kan sabbatten holdes, så den bliver en fest og en fejring af friheden? Hvem gælder denne frihed?
- 4 5 Mos 5,16-21
Buddene skal hjælpe til en fredelig sameksistens og appellere til generationernes gode vilje. Hvilke bud kunne man formulere i vores tid og samfund?
- 5 5 Mos 26,16-17
Israelitterne skulle følge Guds love af hele deres hjerte og hele deres sjæl. Hvad er basis for Jesu efterfølgelse?
- 6 Hvorfor er det vigtigt at genfortolke Guds bud i hver ny generation?

4. uge "HERREN er vores Gud"

Femte Mosebog 6 og 7; 10,12-15

"Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke" (5 Mos 6,5).

Hovedtanke Alle Guds love og forordninger er kommentarer og vejledninger til hans største lov: at elske ham.

Introduktion "Elsker du mig?", spørger hustruen sin mand.
 "Det ved du jo," svarer han.
 "Men det er jo længe siden, du har sagt mig det."
 "Alligevel ved du, at jeg elsker dig!"
 "Vær venlig at sige det lidt oftere! Jeg ønsker at høre det engang imellem."

Kærligheden vil udtrykkes, digtes og synges om. Flere steder i Skriften siger Gud, at han elsker os uden ophør. Det er ikke for ingenting, at Bibelen kaldes "Guds kærlighedsbrev".

Kærligheden vil praktiseres og leves. Gud udtrykker sin kærlighed til os mennesker i sine handlinger, sit nærvær, sin omsorg og godhed, som han viser os.

Kærligheden vil gengældes. Det er Guds dybfølte ønske, at mennesker reagerer på hans kærlighed med kærlighed. Han opløfter dette ønske til det største "bud".

Denne uge overvejer vi dette ønske fra Gud og den sammenhæng, det står i.

Oversigt	Søndag	At elske Herren	5 Mos 6,1-9
	Mandag	Udæsk ikke Herren	5 Mos 6,10-25
	Tirsdag	En Gud uden medlidenhed?	5 Mos 7,1-5
	Onsdag	Et helligt folk	5 Mos 7,6-11
	Torsdag	Herrens velsignelse	5 Mos 7,12-26
	Fredag	At tjene den enestående Gud	5 Mos 10,12-15

At elske Herren

5 Mos 6,1-9

Hvad skal børnene "undervises" i?

Hvordan kan man befale kærlighed?

Forståelse

Efter gentagelsen af de 10 bud kommer Israels svar på Guds tale. Tilsyneladende drejer det sig om modsætninger (jf. 1 Joh 4,18): Israel skal frygte Gud (v. 2; jf. Åb 14,7) og samtidig elske ham af hele hjertet (v. 5). Men gudsfrygt er ikke angst (at være bange for Gud). "Gudsfrygt er at tage hans kærlighed alvorligt. Den ytrer sig i at tage buddene alvorligt" (WStB, *Das fünfte Buch Mose*, 91). Løfterne om et langt og lykkeligt liv i det forjættede land gælder de lydige.

"Shema Israel" (Hør, Israel) er en af de vigtigste skriftsteder i Det Gamle Testamente. Dette er trosbekendelsen til den eneste Gud, der reciteres af fromme jøder ved morgen- og aftenbønnen indtil i dag. Den kræver hele menneskets uindskrænkede kærlighed til og altomfattende trofasthed overfor Gud. Den "indskrænkes ikke til en følelse, men finder udtryk i lydighed overfor Guds vilje: at holde buddene. Disse bud – ikke kun det basale bud v. 5 – er det nødvendigt at indskærpe med alle midler (v. 6-9) ... V. 5 nævnes af Jesus som svar på spørgsmålet om det første bud af alle (Mark 12,28-30)" (SEB 224).

Anvendelse

"Af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke" – her er der tale om afgjort beslutsomhed. Hvornår er dette vanskeligt hhv. let for mig?

Refleksion

Den, der frygter Herren, behøver ikke at frygte for noget andet.

Udæsk ikke Herren

5 Mos 6,10-25

Hvilke argumenter har Gud for de krav, han stiller?

Hvad motiverer mennesker til at gøre, "hvad der er ret og godt"?

Forståelse

Velstanden i det lovede land og de guder, der tilbedes der, kan udgøre en fare for folket og forlede dem til at vende sig bort fra Herren, at glemme hans frelsergerninger, at tvivle på Guds godhed og ledelse. Han advarer derfor israelitterne om ikke at udæske ham igen som i Massa (2 Mos 17,1-7). Kun ved at stole på, at Gud er med dem, vil de kunne nyde landets velsignelser. Derfor bør de også være opmærksomme på hans formaninger og befalinger, fordi de tjener alles vel (v. 17-18).

Guds befalinger "er ikke vilkårlige krav, men forordninger, der beskytter og fremmer folkets og den enkeltes liv. Som sådanne er de baseret på Guds frelsesvilje, som grundlæggende viste sig i befrielsen af hans folk" (SEB 225). Hvis folket gør sig umage med at orientere sig efter disse befalinger, vil Gud anse dem for at være retfærdige. "Deri består vores retfærdighed" (v. 25).

Refleksion

"For det er ikke dem, som hører loven, der er retfærdige for Gud, men de, som gør loven, vil blive gjort retfærdige" (Rom 2,13).

"Guds retfærdighed [er åbenbaret] ved tro på Jesus Kristus for alle, som tror. (...) og ufortjent gøres de retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus" (Rom 3,22-24).

En Gud uden medlidenhed?

5 Mos 7,1-5

Hvilken holdning overfor kana'anæerne kræves ifølge Femte Mosebog?

Hvordan passer denne vejledning ind i det samlede billede af Bibelens udsagn?

Forståelse

De fleste bibellæsere står uforstående overfor denne forordning (jf. 5 Mos 20,10–18). Den udgør sammen med andre udsagn – også i Det Gamle Testamente – et tydeligt spændingsfelt. Der findes flere forsøg på at forstå dem:

1. Det handler om en ekstraordinær guddommelig retshandling, hvor Gud forud havde ventet tålmodigt på en forbedring (jf. 1 Mos 15,16).
2. Det er et tegn på Guds omsorg, at han bevarer sit folk fra at overtage onde kana'anæiske skikke (5 Mos 12,29–31; 18,9–13).
3. På den anden side viser patriarkernes historier ingen frygt for kontakt med den lokale befolkning, og adfærden over for fremmede burde ifølge Femte Mosebog være præget af storsind. Tekster som Salme 87 har alle folks frelse for øje.
4. Parallelle tekster taler "kun" om udvisning og ikke om udslettelse (2 Mos 23,38; 3 Mos 18,24; 4 Mos 33,52; 5 Mos 12,2). Faktum er, at Israel kun var i stand til delvis at indtage landet og aldrig har opfyldt dette krav fuldt ud (jf. Dom 1,18-36).

Anvendelse

Teksten har et ubehageligt virkningsforløb med mange lignende ugerninger til følge andre steder. Blandt andet inspirerede den til massakrerne mod den muslimske og jødiske befolkning i slutningen af det første korstog (1099), massakrerne på de amerikanske indianere og den spanske erobring i Latinamerika. Jesus åbenbarede derimod en Gud, der ikke bruger vold eller fordriver mennesker. For kristne er det målestokken for deres adfærd over for (alle) andre mennesker.

Et helligt folk

5 Mos 7,6-11

Hvad er årsagen og berettigelsen til, at folket kan kaldes helligt?

Hvor kommer jeg i berøring med Guds hellighed?

Forståelse

"At der overalt i Israels omverden findes hellige steder, tider og genstande, endda en hellig gud, er velkendt (...) Underligt og enestående er det (...) at Israel i Det Gamle Testamente i sin helhed erklæres for at være 'hellig' og kaldes et 'helligt folk'." Nogle steder i Det Gamle Testamente forventes denne *hellighed* af folket. "I skal være hellige" (3 Mos 11,45; 19,2 m.fl.).

"I modsætning hertil er folkets hellighed i 5. Mosebog ikke en fordring, men et løfte." Den er Guds omfattende ejendomskrav på Israel. "Israel har ikke givet sig selv dette navn, det kommer ligesom udefra, fra Herren" (WStB, *Das fünfte Buch Mose*, 98f.).

Gud udvalgte, elskede og forløste folket. Han er den trofaste Gud, der står fast ved sin pagt og sin ed – uanset hvilket svar han finder hos sit folk. "Budskabet om Guds kærlighed, der går forud for alle menneskelige gerninger, kommer inden for Det Gamle Testamente særlig tydeligt til udtryk her" (SEB 226).

Anvendelse

Apostlen Peter overfører tanken om guddommelig udvælgelse og kaldelse til hellighed til den kristne menighed. "I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk" (1 Pet 2,9). Hvad er så forskellen mellem den gamle og den nye pagt på dette område?

Refleksion

"Det er hellige mennesker, der gør det lettere for andre at tro på Gud" (Nathan Söderblom).

Herrens velsignelse

5 Mos 7,12-26

For hvilke områder af livet giver Gud løfte om sin velsignelse?

Hvor viser Guds velsignelse sig nu til dags?

Forståelse

”Følgerne af lydighed mod Guds bud beskrives med lysende farver. Gud giver velsignelsernes fylde til dem, der ærer ham og forventer alle gode gaver fra ham (og ikke fra andre guder)” (SEB 226).

Er velsignelsen så en belønning for god opførsel? Selvom velsignelsen er knyttet til lydighed, forbliver den stadig en fri gave, som Gud af kærlighed og omsorg vil give sine børn. Trods det falder lydighed og velstand ikke altid sammen.

I Deuteronomium – det vil sige umiddelbart før landet tages i besiddelse – tilsikrer Gud sit folk om sine velsignelsers mange rigdomme. Det vil have synlige følger på alle livets områder: i landbrug og dyreavl, i frugtbarhed og sundhed såvel som i tvister med modstandere og fjender.

At tjene den eneste Gud

5 Mos 10,12-15

Hvilken betydning har rækkefølgen af Guds krav?

Forståelse

Med et retorisk spørgsmål sammenfatter Moses Guds forventninger til hans lille, udvalgte folk. Idet han henvender sig til det enkelte menneske i folket, opfordrer han dem til ...

- at frygte ham, dvs. at omgås ham med respekt og ærefrygt (jf. Åb 14,7).
- at vandre på alle hans veje (jf. 1 Mos 5,22; 6,9; 17,1; Sl 25,4).
- at elske ham af hele deres hjerte og tjene ham med glæde.
- at holde hans befalinger. Her menes ikke kun de 10 bud, men alle forordninger i Femte Mosebog.

Løftet om, at det må gå dem vel, gælder dem, der adlyder.

Resumé

Gud giver sit folk forordninger og love, fordi han vil velsigne dem med et menings- og fredfyldt liv i det lovede land.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "First things first!" ("Det vigtigste først"). Hvornår gælder dette udsagn?

Hvordan lykkes det for jer at prioritere hensigtsmæssigt? Hvorfor er det ikke altid så lige til?
- 2 5 Mos 6,4-5
Hvad forventer Gud af sit folk? Hvad er det vigtigste for ham?

Hvad betyder det at elske Gud? Hvad menes der med at gøre det "af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke"? Hvilke praktiske konsekvenser har det?
- 3 5 Mos 6,16-19
Hvordan kan et menneske udfordre Gud (v. 16, 2020)?
I hvilke situationer er vi fristet til at forholde os på lignende måde? Hvordan forholder I jer til det?
- 4 5 Mos 7,6-8
Hvem gælder dette løfte i dag?
Hvilken betydning har det for os at være et helligt folk?
Hvilke velsignelser og opgaver er der forbundet med det?
- 5 Hvad kan hjælpe os til at prioritere hensigtsmæssigt?
(Her kan der udveksles praktiske tips om selvledelse.)

5. uge

Den fremmede – min næste

Femte Mosebog 10 og 24,6-22

”Derfor skal I elske den fremmede. I var jo selv fremmede i Egypten” (5 Mos 10,19).

Hovedtanke

”Kære børn, lad os ikke elske med ord eller tunge, men i gerning og sandhed” (1 Joh 3,18).

Introduktion

Ifølge Jesu ord kan loven og profeterne – her menes Det Gamle Testamente – sammenfattes i et eneste bud, det dobbelte kærlighedsbud (Matt 22,36-40 med paralleller). Kærlighed til Gud er ganske vist det største bud, men kærlighed til næsten står lige med det. At de to ting flettes sammen: Gud står øverst – men mennesket står så at sige på linje med ham – viser, hvor uløseligt begge dele hører sammen. Den, der elsker Gud af hele sit hjerte, vil også møde sin næste med kærlighed. Ellers er hans kærlighed til Gud kun fake.

Ved at sidestille de to ting står Jesus helt og holdent på Moselovens grund. Det vidner ugens tekster om. Især 5 Mos 10,12-22 viser den tætte sammenhæng mellem kærlighed til Gud og omsorg for andre, særligt de nødlidende. Der er her især fokus på de fremmede, der som udlændinge tit er udsat for diskriminering i form af isolering, nedværdigende behandling og racisme. Et sprængfarligt emne, der den dag i dag er yderst aktuelt.

Oversigt

Søndag	Nye lovtavler	5 Mos 10,1-5
Mandag	Målet for øje	5 Mos 10,6-11
Tirsdag	”Hvad kræver Herren?”	5 Mos 10,12-22
Onsdag	”Elsk den fremmede!”	5 Mos 10,12-22
Torsdag	Menneskelighedens bud	5 Mos 24,6-16
Fredag	Udlændingelovgivning	5 Mos 24,17-22

Nye lovtavler

5 Mos 10,1-5

Hvilken betydning havde de 10 bud, da pagten blev fornyet?

Hvilken rolle spiller de i min relation til Gud?

Forståelse

På trods af den skuffelse, pagtsbruddet ved Horeb havde været for Gud, fik Moses' bøn ham til at tilgive folket og forsøge at give det en ny chance. Det ydre tegn på pagtens fornyelse var en "ny udgave" af de 10 bud. To stentavler *som de forrige* med ord skrevet af Gud. Intet nyt under solen – og dog.

En sammenligning af teksterne i henholdsvis Anden Mosebog 20,2-17 og Femte Mosebog 5,6-21 afslører en væsentlig forskel, når det gælder begrundelsen for sabbatsbuddet. I Anden Mosebog begrundes det med en henvisning til skabelsen (20,11), og i Femte Mosebog – 40 år senere – er det udfrielsen af slaveriet i Egypten, der står i fokus (5,15).

Det fremgår ikke af Bibelen, hvordan den nøjagtige inddeling af de 10 bud på de to stentavler har set ud. Hvis man deler buddene op i to lige store dele, har sabbatsbuddet sin plads på den anden stentavle, der regulerer forholdet til næsten. Det passer sammen med det fjerde buds begrundelse i Femte Mosebog 5.

Anvendelse

I vores digitale tidsalder "vejer" tekster praktisk talt ikke noget. Man kan nærmest slette dem hurtigere, end man kan skrive dem ned. Det er kun, når buddene er skrevet i vores "hjerne" og vores "indre", altså er blevet en del af os, at de kan præge vores liv (sml. Jer 31,33). At de 10 bud er indgraveret i stentavler – ud fra pagtens arks mål anslår man, at de har vejet omkring 50 kg – er en understregning af deres betydning og evige gyldighed.

Refleksion

"At kende love er ikke det samme som at kunne ordene udenad. Det er at forstå deres betydning og rækkevidde" (Justinian).

Målet for øje

5 Mos 10,6-11

Hvilke begivenheder fra ørkenvandringen minder Moses om? Hvad var væsentligt ved dem? Hvad kan vi slutte ud fra det?

Forståelse

Jahve, der havde ført sit folk ud fra Egypten *med stor kraft og løftet arm* (9,29), ville have ført det ind i det lovede land på trods af modgang og tilbageslag, som han havde lovet patriarkerne. For at dette kunne ske, måtte folket sætte sig i bevægelse. Israelitterne brød op fra ... og drog til ... brød op fra ... og drog til ... Alle disse steder var der knyttet erindringer og erfaringer til, som folket gemte på.

Ypperstepræsten Arons død og overdragelsen af ledelsen til hans søn Eleasar var en sådan mindeværdig begivenhed. Ligeledes at levitterne fik den særstilling at skulle gøre tjeneste ved helligdommen og *velsigne i hans navn* (v. 8). Men først og fremmest var det Moses, der gik forrest og viste folket vejen.

Anvendelse

Når man har prøvet at fejle, ved man, hvor svært det kan være at begynde forfra. Det gælder om at rejse sig igen og igen, at sætte sig nye mål og ikke lade sig slå ud af skuffelser. Med Gud ved ens side kan det lade sig gøre.

Menigheder kan også stå med den slags udfordringer. En erfaren forstander dør, en afholdt præst får et nyt distrikt, menighedens fremgang går i stå. Men så kommer der tider, hvor der er rigeligt med vand ("et land med bække", v. 7), hvor Gud kalder mennesker til at "forrette tjeneste for Herrens ansigt og velsigne i hans navn; det gør de den dag i dag" (v. 8).

Refleksion

Fem gange står der i kap. 9 og 10, at Moses tilbragte 40 dage og nætter i Guds nærhed *på bjerget* for at erfare Guds vilje og bede for folket. Hvad fortæller det om betydningen af ledende personers bøn?

"Hvad kræver Herren?"

5 Mos 10,12-22

Læs v. 12 og 13 i forskellige oversættelser.

Hvad forventer Jahve af sit folk?

Hvordan ytrer kærlighed til Gud og gudsfrygt sig i praksis ifølge dagens tekst?

Forståelse

Formuleringer som *hvad andet end* og *det eneste* (Bibelen 2020) viser, at Gud ikke som sådan prioriterer overholdelse af love og regler højest, men derimod folkets tillidsfulde relation til ham, kendetegnet ved kærlighed, hengivenhed og ærefrygt. Den relation til Gud, der dyrkes af hele ens hjerte og hele ens sjæl, vil dog uvægerligt munde ud i at følge Guds vilje, som den kommer til udtryk i hans bud og lov.

Det folk, der på denne måde *holder fast ved* Gud (v. 20), har lov til at forvente rig velsignelse (*til bedste for dig selv*). Himmell og jord og alt, hvad der er på den, tilhører jo Herren. Jakobs familie, der engang bestod af 70 mennesker, er i tidens løb blevet til et stort folk, som Gud jo havde lovet Abraham (1 Mos 12,1-3).

Anvendelse

At Gud stiller tydelige krav og forlanger fuldstændig lydighed, lyder muligvis underligt i vore øren. Men man må huske på, at det er *gudernes Gud og herrernes Herre*, der taler her (v. 17). Han, som af kærlighed har udvalgt os og lovet os en storslået fremtid.

Guds løfter er ganske vist uden betingelser (uafhængige af, at mennesket yder noget først), men de kan kun gå i opfyldelse, hvis vi retter os efter hans bud, så disse kan udfolde deres velsignelsesrige, livgivende virkning. I bund og grund er Guds bud altså et tilbud om et vellykket liv under Guds velsignelse såvel for den enkelte som for hele folkeslag.

Refleksion

En paraply yder kun beskyttelse, hvis man stiller sig under den.

”I skal elske den fremmede!”

5 Mos 10,12-22

Hvilken sammenhæng er der mellem kærlighed til Gud og gudsfrygt og den måde, man i dagligdagen behandler andre mennesker på?

Hvilken af Guds egenskaber kommer tydeligt til udtryk her?

Forståelse

Når man nærlæser den ovenfor anførte tekst, bliver man opmærksom på dens kiastiske struktur (A-B-A). Opfordringen til at frygte, elske og tjene Herren af hele ens hjerte (v. 12-17a og v. 20-22) er placeret både før og efter det centrale i teksten, der forbløffende nok handler om den måde, man bør behandle faderløse, enker og fremmede på (v. 17b-19).

Sammenhængen mellem gudsfrygt og næstekærlighed udtrykkes i påstanden om, at Gud – til forskel fra mennesket – *ikke er partisk og ikke lader sig bestikke* (v. 17). Det er denne indstilling, der får ham til at skaffe mennesker ret, som ikke selv formår at gøre det, og som tit bliver glemt eller endda bevidst forfordeles.

Der lægges særlig vægt på behandlingen af udlændinge, der lever som fremmede i landet, og mere eller mindre er der på tålt ophold. Men da Gud ikke elsker *de fremmede* mindre end sit folk (v. 15.18), skal også folket *elske* dem. De havde jo selv levet som fremmede i Egypten og var blevet udfriet af deres nød på grund af Guds målrettede handlen.

Anvendelse

At byde flygtninge velkommen, give gadebørn husly, sørge for mad til hjemløse, skaffe tøj og andet til nødlidende – er det det, Gud ønsker, vi skal gøre? Når vi taler om at adlyde Guds bud, tænker vi for det meste på os selv og et gudfrygtigt liv, men ikke så tit på nødlidende, og da slet ikke på ”fremmede”. Men hvordan skal Gud skaffe faderløse, enker og fremmede mad, tøj og husly, hvis det ikke skal ske gennem andre mennesker?

Refleksion

Kærlighed er ikke kun et ord, kærlighed er ord og gerninger.

Menneskelighedens bud

5 Mos 24,6-16

Hvilke konkrete anvisninger indeholder disse vers?

Hvordan kan de overføres til vores aktuelle livsbetingelser?

Forståelse

Versene 6 til og med 16 indeholder forskellige bestemmelser til gavn for de fattige og svage.

- *Pant* (v. 6): Et forbud imod at tage en af kværnstenene i pant, hvilket ville fratage skyldneren muligheden for at male mel og bage brød, altså ville medføre sult.
- *Menneskerov* (v. 7): At frihedsberøve, mishandle eller sælge en landsmand som slave medfører dødsstraf.
- *Spedalskhed* (v. 8+9): Der mindes om Moselovens forskrifter vedrørende behandling af spedalske (3 Mos 13 og 14).
- *Behandling af pant* (v. 10-13): Pant i form af en kappe til brug for natten skal gives tilbage før solnedgang.
- *Lønudbetaling til daglejere* (v. 14-15): En bestemmelse om, at lønnen skal udbetales samme dag.
- *Forbud mod kollektiv straf* (v. 16): Enhver må bøde for sin egen udåd, og kun for den.

Rimelig og urimelig adfærd sidestilles her med *retfærdighed* (v. 13) og synd (v. 15) set med Guds, de fattige og svages forsvarers, øjne.

Anvendelse

Nutidens livsbetingelser er på mange måder forskellige fra folket Israels vilkår. Alligevel er kravene til en retfærdig samfundorden de samme som dengang. Social retfærdighed bør kort fortalt udmønte sig i beskyttelse af de svage og mindre privilegerede imod uret, udnyttelse og vold samt sikring af frihed og et menneskeværdigt liv for alle mennesker.

Refleksion

”Du skal elske din næste som dig selv” (3 Mos 19,18). Dette kan også oversættes med: ”Elsk din næste – han er som dig” (Martin Buber).

Udlændingelovgivning

5 Mos 24,17-22

**Hvordan forventer Gud, at hans folk behandler fremmede?
Hvordan begrundes dette krav? Hvilket løfte er knyttet til det?**

Forståelse

Erindringen om det hårde og uretfærdige slavearbejde i Egypten skal få israelitterne til at behandle de fremmede i landet på samme retfærdige og generøse måde, som de behandler deres egne. Det er forbudt mod at høste den sidste rest et godt eksempel på. "Den fremmede, der bor som gæst hos jer, skal være som en af landets egne, og du skal elske ham som dig selv. I var jo selv fremmede i Egypten. Jeg er Herren, jeres Gud" (3 Mos 19,34).

Refleksion

"Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem" (Matt 7,12).

Resumé

"Hvis nogen siger: 'Jeg elsker Gud', men hader sin broder, er han en løgner; for den, der ikke elsker sin broder, som han har set, kan ikke elske Gud, som han ikke har set. Og dette bud har vi fra ham: Den, der elsker Gud, skal også elske sin broder" (1 Joh 4,20-21).

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 Hvilke erfaringer har I gjort i jeres omgang med flygtninge og udenlandske medborgere? Hvis I selv er en af dem: Hvordan blev I behandlet af jeres medborgere?

- 2 5 Mos 10,10-15 Læs v. 12 og 13 i forskellige oversættelser.
Hvad forventer Gud af os?
Hvad betyder det at elske Gud "af hele sit hjerte og hele sin sjæl?"
Hvilken rolle spiller buddene i den forbindelse?
Hvordan bliver lydighed til gavn for os selv?

- 3 5 Mos 10,16-22
Hvilken sammenhæng er der mellem kærlighed til Gud/gudsfrygt og den måde, man behandler andre på?

Er det muligt i vores samfund og i menigheden at være total upartisk og ubestikkelig?

"At elske de fremmede" – hvordan ser det ud hos os?
Har v. 16 et budskab til os?

- 4 5 Mos 24,14-22
Hvordan kan man i praksis udøve retfærdighed over for udlændinge?

Hvad mener I om vores lands udlændingelove?

Har vi et medansvar for, hvordan flygtninge bliver behandlet hos os?

Hvordan er situationen i menigheden?

- 5 "Kære børn, lad os ikke elske med ord eller tunge, men i gerning og sandhed" (Jf. ugens hovedtanke).

Saml ideer til, hvordan dette princip kan praktiseres (endnu bedre) i hverdagen og i menigheden.

6. uge **Pas på, at I aldrig glemmer**

Femte Mosebog 4

”Men pas på, at I aldrig glemmer det, I har oplevet med Gud! Må hans undere have gjort et dybt, udsletteligt indtryk på jer, så I fortæller dem videre til jeres børn og børnebørn”
(5 Mos 4,9; Bibelen på hverdagsdansk).

Hovedtanke

Gud respekterer vores liv. Altså bør vi også respektere vores oplevelser med ham.

Introduktion

Det fjerde kapitel i Femte Mosebog begynder med ”Og”. Dette ord forbinder den historiske erindring i de første tre kapitler med den følgende prædiken i kapitel fire. Ingen gardinpræken. Her uddeles der ingen møgfald for at nedgøre mennesker. Her følger der ingen undervisning i, hvormed man kan samle sig visdom, der kan prales med. I sidste ende handler det heller ikke om et folks storhed. Det handler om Gud selv, som den menneskekærlige Gud han er. Hans lov siger: Guds kærlighed er til, der findes ingen tvivl her. Gud ønsker, at vores liv skal lykkes. Hans undervisning er vejledningen til et meningsfyldt liv, som er ægte.

”Vogt dit hjerte ...” (Ordspr 4,23)

Oversigt

Søndag	Bevar Guds Ord	5 Mos 4,1-2
Mandag	Hold ørene åbne	5 Mos 4,1; 6,4-9
Tirsdag	Træn hukommelse	5 Mos 4,3-4
Onsdag	Sand visdom bør praktiseres	5 Mos 4,5-13
Torsdag	Søg Guds godhed	5 Mos 4,29-31
Fredag	Find et sikkert tilflugtssted	5 Mos 4,41-43

Bevar Guds Ord

5 Mos 4,1-2

Hvor går grænsen mellem bibeludlægning og bibeludvanding?

Hvor er vi fristet til at få et bibelsk udsagn til "at falde til føje"?

Forståelse

Gud har personligt henvendt sig til sit folk. "Hans love er retfærdige og svarer derfor fuldstændigt til hans åbenbaring af sit væsen (v. 8) og har derfor ikke behov for at blive korrigeret (v. 2). Guds ord ændres altid, når en person har det indtryk, at Guds opmærksomhed på ham/hende endnu ikke er godt nok, og at der stadig mangler noget. Tilføjelser og udeladelser er ikke ligegyldige handlinger, men afgudsdyrkelse, som det fremgår af v. 3" (WStB, Dieter Schneider, *Das fünfte Buch Mose*, Wuppertal 1982, 64).

Anvendelse

På reformationsdagen i dag vil vi minde hinanden om Luthers fire "Soli":

Sola scriptura: Skriften alene

Sola gratia: Nåden alene

Sola fide: Troen alene

Solus Christus: Kristus alene

Mennesker, der er forsynet med livets brød, har ikke brug for "kosttilskud". Hvad får så nogle kristne til at lede efter "tilsætningsstoffer" til Kristus?

Refleksion

For nogle år siden så man reklamer med bizarre billeder af en ørn med briller, en pingvin med vinterfrakke og en leopard med løbesko. Teksten til disse lød: "Perfektion har ikke behov for ekstraudstyr."

Hold ørene åbne

5 Mos 4,1; 6,4-9

Hvorfor lægger Bibelen så megen vægt på at lytte?

Hvorfor er det somme tider vanskeligt at lytte?

Forståelse

"Aktiv lytning skal stå mellem befaling og lydlig handling. Femte Mosebog retter al opmærksomhed på denne proces. Lytteprocessen beskrives gang på gang med nye metoder: huske, gentage, fremsige osv. (jf. bl.a. 6, 4-9). Vers 8 viser behovet for at kunne lytte: Disse ord, som jeg befaler (v. 1 og 6). Det er her, det vigtige hebraiske ord Tora dukker op. Denne Tora er en livsskabende, kreativ kraft for mennesket" (WStB s.o., 63).

Anvendelse

I 2018 indrettede manuskriptforfatteren Christoph Busch en lyttekiosk i en metrostation i Hamborg. Da han anbragte plakaten med et stort øre og teksten "Jeg lytter", reagerede passagererne med: "Endelig er der nogen, der lytter." Og de forbipasserende fortæller triste og opmuntrende oplevelser.

Refleksion

"Læg dit øre på jorden, så er det andet åbent over for himlen" (ukendt.)

"Hvorfor tror du Gud skabte dig med to ører og kun én mund?"
adventist.dk/faelles/blog/to-oerer-og-en-mund

Træn hukommelsen

5 Mos 4,3-4

Hvilke konsekvenser har troskab og utroskab imod Gud?

I hvor høj grad hjælper afskrækkende eksempler?

Forståelse

"Israelitterne bor i umiddelbar nærhed af moabitterne. Dette fører til seksuelle kontakter og deltagelse i den moabitiske kult. Folkets ledere blev særligt hårdt straffet som de ansvarlige (jf. 2 Sam 21,6.9) ... Tilbedelsen af Baal-Peor er knyttet til bjerget Peor fra Fjerde Mosebog 23,28. Israel overgiver sig selv til moabitternes ødelæggende indflydelse" (SEB 200). Kort tid forinden havde Gud netop forhindret moabitternes farlige og magiske bagholdsangreb mod folket. Her menes den tilstræbte og mislykkede forbandelse af israelitterne ved Bileam (4 Mos 24).

Anvendelse

Formålet med opretholdelsen af en såkaldt "erindringskultur" er at tilskynde den enkelte og samfundet til at beskæftige sig med deres fortid og historie, f.eks. når det drejer sig om bearbejdelsen af forholdet mellem den danske befolkning og flygtningene efter anden verdenskrig og i den aktuelle situation eller forholdet til de grønlandske børn. Bibelen samler også historiske beretninger for at skabe et fremtidsperspektiv ved at se tilbage på fortiden.

Refleksion

"Vi lærer af historien, at vi intet lærer af historien" (Mahatma Gandhi).

Hvor bør jeg som borger modbevise dette, og hvor bør vi som kirke gøre det?

Sand visdom bør praktiseres

5 Mos 4,5-13

Hvilke opfordringer i dette afsnit viser vejen til at opleve og bevare Guds visdom?

Hvilken bibeltekst har givet mig livsglæde?

Forståelse

Før israelitterne drog ind i landet, der var lovet dem, præsenterede Moses dem for Guds bud og retsregler. Lydighed overfor Gud "er ikke en flugt fra verden, tværtimod: ifølge gammeltestamentlig sprogbrug er visdom og indsigt ikke abstrakt-filosofiske tanker, men evner til at klare verden og livet ... Andre folkeslag kommer til den konklusion, at der ligger en livsformende og livsændrende kraft i Guds bud. Der kommer lydighedens missionære kraft til syne" (WStB, s.o., 65).

Anvendelse

Aktiv lytning til Guds ord bør udmønte sig i handling. På denne måde bliver den lyttende til den, der adlyder, og den, der adlyder, bliver til et vidne. Guds visdom overbeviser også religiøst "umuskalske" mennesker, fordi den har magten til at beskytte mod blændværk. Økonomihistorikeren Jürgen Kuczynski overraskede alle med sin erklæring: "Hvis vi kommunister havde overholdt det første bud, ville stalinismen aldrig have eksisteret." Desværre kom denne erkendelse for sent. Men sand visdom kan også komme til tiden.

Refleksion

Hvad skal jeg sige? mine ord
vil ikke meget sige:
o Gud! hvor er din visdom stor,
din godhed, kraft og rige!
(Adventistkirkens salmebog, 48)

Søg Guds godhed

5 Mos 4,29-31

Hvorfor er vi sikre på at være et barn af Gud?

I hvilken situation har jeg oplevet Guds barmhjertighed?

Forståelse

Vejen til at omvende sig til Gud står åben. Dette gentages ved alle højdepunkter i Femte Mosebog. Hvad menes der præcist med denne omvendelse? Det handler sandsynligvis om en indre proces og slet ikke om genoptagelse af korrekte religiøse ritualer. Herrens ord om at søge og lade sig finde findes også i Es 55,6. Jer 29,13 taler også om "hele jeres hjerte". Den barmhjertige Gud holder døren åben for, at vi kan vende tilbage.

Anvendelse

"Om muligt, foretag en u-vending!" Ligesom den venlige stemme fra GPS'en vil Gud igen og igen tale til os og sætte os på "sporet": "... og ved [du] ikke, at Guds godhed vil føre dig til omvendelse?" (Rom 2,4). Hvor burde sindelagsændringen begynde hos mig? Kan jeg se Guds godhed i kaldet til omvendelse?

Refleksion

Guds barmhjertighed tåler ingen halvhjertethed.

"Det, som du gør, gør det fuldt og helt, og ikke stykkevis og delt" (lettere omskrevet fra en poesibog).

Find et sikkert tilflugtssted

5 Mos 4,41-43

Hvordan kan min menighed være et sikkert tilflugtssted eller blive det?

Forståelse

Gud lod Israel udpege seks tilflugtsbyer (4 Mos 35,13-15). Disse steder blev helliget (Jos 20,7). Dette skulle minde om den gamle skik, at enhver helligdom var et fristed (2 Mos 21,13-14). Kristus er det sande fristed. Han frelser alle, der søger tilflugt i hans barmhertighed.

Refleksion

”Du er mit tilflugtssted. Jeg skjuler mig i din hånd, for du, Herre, beskytter mig. Hvis angst skulle falde over mig, stoler jeg på dig” (Gitta Leuschner, sanger, [youtube.com/watch?v=mw1L7KYHFkc](https://www.youtube.com/watch?v=mw1L7KYHFkc)).

Resumé

Guds barmhertighed er energikilden til et lykkeligt liv.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 "Forældre pas (på) jeres børn!" (Graffititekst)

Hvad antydes der i denne tekst?

Hvor er det aktuelt på en særlig måde at give agt på børnene?

2 5 Mos 4,1-2

"Perfektion har ikke behov for ekstraudstyr."

Hvad kan vi takke Reformationen for?

Hvordan kan vi vise, at vi er Reformationens arvinger?

"Ideologer og sekterere har ingen ører" (H. U. Bänziger).

Hvordan udmøntes "aktiv lytning"?

3 5 Mos 4,3-4

"Vi lærer af historien, at vi intet lærer af historien" (Mahatma Gandhi).

Hvornår åbner tilbageblikket til fortiden et fremtidsperspektiv?

Hvad bør vi som kirke lære af fortiden?

4 5 Mos 4,5-13

"Hvor forstanden råder, er det let at adlyde" (Theodor Fontane).

Hvilken af Guds anvisninger har hjulpet til at finde løsninger i vores liv?

5 5 Mos 4,41-43

"Enhver helligdom er et tilflugtssted."

Hvordan kan vi bidrage til, at vores menighed er eller bliver et tilflugtssted?

7. uge

Lov og nåde

Femte Mosebog 9-11

”Jeg ophæver ikke Guds nåde, for hvis der kan opnås retfærdighed ved loven, er Kristus jo død til ingen nytte“ (Gal 2,21).

Hovedtanke

Israels historie viser, hvordan Gud omgås lov og nåde.

Introduktion

Når man beskæftiger sig med fremmede kulturer, ved man, at andre lande har andre skikke. Det ses ikke kun i måden, man hilser på, eller i den måde, man holder bordskik. Der kan også være tydelig forskel på mad og drikke, men også på, hvordan man tackler fejl og skyld. Hvor det i nogle lande er helt almindeligt at tale åbent om begåede fejl og konfrontere hinanden med dem, anses det i andre kulturer for at være ganske utilstedeligt. Her taber man ansigt ved at indrømme en fejl. Derfor vil der enten slet ikke rejses kritik eller i givet fald yderst nænsomt.

Ud over disse mentalitetsforskelle findes der også individuelle måder at tackle fejl og skyld.

I denne uge vil vi beskæftige os med, hvordan Gud omgås skyld og svigt.

Oversigt

Søndag	Gud holder ord	5 Mos 9,1-6
Mandag	Brud på kontrakten	5 Mos 9,7-29
Tirsdag	En ny begyndelse	5 Mos 10,1-5
Onsdag	Al begyndelse er svær	5 Mos 11,1-9
Torsdag	Guds gode velsignelse	5 Mos 11,10-32
Fredag	Det er kærlighed, der er brug for	5 Mos 11,1.22

Gud holder ord

5 Mos 9,1-6

Hvilken rolle spiller Israel, og hvilken rolle spiller Gud ved indtagelsen af Kana'an? Hvordan viser Guds nåde sig i hverdagen?

Forståelse

Anakitterne gik for at være uovervindelige. Deres byer var beskyttet af høje mure. Denne opfattelse understreges af, at de beskrives som høje af vækst. Hvordan skulle folket altså kunne indtage Kana'an? Det ville ikke kunne ske ved egen kraft, men kun ved Guds indgriben.

Guds nåde omfatter alt, hvad han skænker sit folk. Det minder Gud israelitterne om ved denne lejlighed. Det ville ikke være dem, der fordrev anakitterne, men ham. De har ikke gjort sig fortjent til at indtage det lovede land, men fordi Gud er nådig og trofast over for sit løfte, vil han hjælpe dem med at indtage det.

Anvendelse

Guds nåde ses også i vores liv og hverdag. Ved høstgudstjenesten tænker vi bevidst på de gode gaver, der kommer fra Gud, og som betyder, at vi får alt, hvad vi har behov for og mere til. Alt, hvad vi er og har, skyldes Guds godhed og velsignelse. Det er godt at minde sig selv om det igen og igen.

Refleksion

"Alle gode gaver de kommer ovenned,
så tak da Gud, ja, pris dog Gud
for al hans kærlighed."
(Matthias Claudius 1782. Bearbejdet 1800.
Jane M. Campbell 1861. Jacob Knudsen 1891.)

Brud på kontrakten

5 Mos 9,7-29

Hvorfor bliver her udtrykkeligt mindet om historien med guldkalven?

Hvilke "guldkalve" findes der i dag?

Forståelse

Et af de tydeligste eksempler på, at Israel lod hånt om Guds bud, var etableringen og tilbedelsen af guldkalven. Da Moses slog tavlerne i stykker, var det på daværende tidspunkt et tegn på, at kontrakten dermed var ugyldig. Folket brød pagten med Gud, da det tilbød guldkalven. Og det skulle ikke blive sidste gang. Folkets budskab til Gud var: "Vi er ikke længere interesseret i dit tilbud og et liv med dig som partner."

Guds reaktion var, at han over for Moses ikke længere talte om *mit folk*, men om *dit folk*. Gud var skuffet. Han havde store planer og forventninger, og folket gav ham den kolde skulder.

Anvendelse

Vi kender fænomenet fra vores hverdag, at kontrakter ikke overholdes. Brud på kontrakter er irriterende, og de får tilliden til partneren til at vakle. Hvis man for tit bryder kontrakter, får man vanskeligt ved at finde nye forretningsforbindelser. Man får ry for at være upålidelig og utroværdig.

I dåben indgik vi også en pagt (kontrakt) med Gud. Vi ønsker at leve et liv med ham og gøre det, der er ham velbehageligt. Det er ikke viljen, der mangler, men somme tider ser virkeligheden anderledes ud end idealerne. Hvordan kan vi opfylde vores del af kontrakten?

En ny begyndelse

5 Mos 10,1-5

Hvordan bliver det tydeligt, at Gud ønsker en ny begyndelse sammen med folket?

Hvor har jeg oplevet en ny begyndelse?

Forståelse

Det nævnes tre gange, at de nye tavler ligner den gamle version, hvad udseende og indhold angår. Den oprindelige tilstand er genetableret. Gud er indstillet på en ny begyndelse sammen med sit folk. Hvor Gud i 5 Mos 9,12 lægger ansvaret på Moses, giver Moses i v. 27 ansvaret tilbage til Gud. Folket er ikke Moses' folk, men Guds. Og det bliver det ved med at være, selv om det ikke handler derefter. Gud indlader sig på det og søger på ny dialogen med Moses.

Anvendelse

Fra computere og smartphones kender man fænomenet "gendan systemet". Den oprindelige tilstand genoprettes. Alle data slettes på nær dem, der var installeret på maskinen, da man købte den. Ved at gå tilbage til den oprindelige tilstand kan brugeren starte på en frisk.

Det sker, at vi kommer på vildspor. Gud synes langt væk, og vi spørger måske os selv, om vi overhovedet kan vende tilbage til ham. Gud er nådig og barmhjertig. Ligesom han begyndte forfra med Israels folk og nedskrev de samme bud på ny, vil han også starte forfra med os – under forudsætning af, at vi også er interesseret i det.

Refleksion

Svækker eller styrker en ny begyndelse en relation? Hvad ændres derved?

Al begyndelse er svær

5 Mos 11,1-9

Hvorfor skal folket holde Guds bud?

Hvilken velsignelse medfører lydighed?

Hvorfor er det stadig godt for os i dag at holde Guds bud?

Forståelse

Opfordringen til at holde buddene kommer, efter at Gud har tilbudt en ny begyndelse. At holde buddene er et udtryk for kærlighed og tillid. De beskytter de værdier, der præger vores liv. Der er ingen tvang, men det er et behov, der kommer indefra. Alligevel sker det ikke automatisk, at vi holder Guds bud. Israels folk faldt også gang på gang tilbage i gamle adfærdsmønstre.

Anvendelse

Det er absolut ikke nemt at ændre adfærd. Man falder og rejser sig igen. Gang på gang. Hvordan kan man nå frem til at holde Guds bud med glæde?

1. Det kan vi ikke af egen kraft. Vi har behov for Guds hjælp for at kunne gøre det. Bed Gud om at hjælpe dig.
2. Det er et spørgsmål om at forstå buddene og leve efter deres værdier. Her er åndens frugter en god målestok: kærlighed, glæde, fred, tålmodighed ... ifølge Gal 5,22.

Overvej, hvad det helt konkret betyder for dit liv og din hverdag. Hvad vil det sige at udstråle glæde, at være tålmodig og mild ...?

3. Tag små skridt til at begynde med. Vælg en af værdierne fra Galaterbrevet 5,22 og overvej, hvordan du kan integrere den i din dagligdag. Sæt dig et lille mål og reflekter over dagen (eventuelt ved hjælp af en dagbog) sammen med Gud. Hvad lykkedes for dig? I hvilke situationer kunne du have været mere venlig eller tålmodig? Tak Gud for dagen og tænk tilbage på de øjeblikke, hvor Gud hjalp dig og velsignede dig.

Guds gode velsignelse

5 Mos 11,10-32

Hvilke konsekvenser har israelitternes adfærd?

Hvordan viser velsignelser henholdsvis forbandelser sig i dag?

Forståelse

Det har positiv betydning for israelitterne, at de holder buddene. Når de overtræder dem, har det konsekvenser. Men advarslen er ikke bare en trussel. Den er også en trøst for alle, der lider under uretfærdighed.

Anvendelse

I marts 2020 erobrede en kristen velsignelsessang de tyske hitlister på YouTube. I denne vanskelige tid kunne en velsignelse i løbet af få dage virke som trøst for mange mennesker, kristne såvel som ikke-kristne.

De to links er eksempler på velsignelser sunget i en coronatid.

[youtube.com/watch?v=410bOWzW0O8](https://www.youtube.com/watch?v=410bOWzW0O8) (på tysk)

[youtube.com/watch?v=Ofkzw8wt0vw](https://www.youtube.com/watch?v=Ofkzw8wt0vw) (keltisk, på dansk)

Det er kærlighed, der er brug for

5 Mos 11,1.22

Hvordan hænger kærlighed og lydighed sammen?

Refleksion

Lyt til "By our Love" sunget og skrevet af Christy Nockels:
[youtube.com/watch?v=7hNnq4RjW3w](https://www.youtube.com/watch?v=7hNnq4RjW3w)

Brothers, let us come together
Walking in the Spirit, there's much to be done...
We will come reaching, out from our comforts
And they will know us by our love...

Sisters, we were made for kindness
We can pierce the darkness as He shines through us...
We will come reaching, with a song of healing...
And they will know us by our love!

The time is now
Come Church arise...
Love with His hands
See with His eyes...
Bind it around you
Let it never leave you
And they will know us by our love...

Children, you are hope for justice
Stand firm in the Truth now, set your hearts above
You will be reaching, long after we're gone
And they will know you by your love!

Resumé

Hele vores liv er nåde. Når vi falder, tilgiver Gud gerne og tilbyder en ny begyndelse. Ved at holde hans bud viser vi ham vores kærlighed.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 Hvornår har I oplevet nåde, der gjorde indtryk?

2 5 Mos 9,1-6

Hvorfor er folkets (øjensynlige) retfærdighed ikke nok til at besejre fjenden? Hvordan kan vi overvinde "kæmperne" i vores liv?

3 5 Mos 10,1-5

Hvorfor lod Gud stentavlerne med buddene fremstille for anden gang?

Hvad fortæller det om ham?

Hvad betyder det for relationen til Gud?

4 5 Mos 11,1-9

Hvordan hænger erkendelse, kærlighed og lydighed sammen?

Hvorfor er det en velsignelse at holde buddene?

5 Hvilke velsignelser har I oplevet i den forgangne uge?

Prøv i den kommende uge at fastholde de øjeblikke, hvor I føler jer velsignet af Gud, idet I skriver dem ned.

8. uge

"Så vælg da livet!"

Femte Mosebog 27 til 30

"Så vælg da livet, for at du (...) må leve, og elsk Herren din Gud (...)!"
(5 Mos 30,19-20).

Hovedtanke

Gud giver os ikke, det vi fortjener, men det vi vælger. Livet kan kun findes hos ham – og kun hos ham.

Introduktion

"Som store termokander er beholderne af rustfrit stål stillet op bag skudsikkert glas. De indeholder for tiden resterne af 153 mennesker, som er nedfrosset i flydende nitrogen, der venter på fremtiden. Selv hovedet af den lille Matheryn Naovaratpong fra Thailand opbevares her nær Alcor i Arizonas ørken. Hun var to år gammel, da hun døde af en aggressiv hjernesvulst i 2015. Hendes forældre tog beslutningen om at få Matheryns hjerne bevaret – i håb om, at ny teknologi på et eller anden tidspunkt ville bringe deres datter til live" (n-tv.de/wissen/Tausende-Menschen-lassen-sich-einfrieren-article20189008.html; læst: 10/2020).

Flere og flere mennesker satser på kryonik, den dybfrosne opbevaring af døde kroppe eller organer. De vil leve.

Femte Mosebog indeholder en indtrængende appel til at vælge livet. Ud over livets tidsmæssige dimension peges der især på den kvalitet, som et liv, der følger Guds vejledninger, bringer med sig.

Oversigt

Søndag	Livets træ	1 Mos 2,9; 3,22-24
Mandag	Ingen mellemvej	5 Mos 27,9-26
Tirsdag	Velsignelse og forbandelse	5 Mos 28,1-45
Onsdag	Af hele hjertet	5 Mos 30,1-14
Torsdag	Et spørgsmål om tilbedelse	5 Mos 30,15-18
Fredag	Dengang og nu	5 Mos 30,19-20

Livets træ

1 Mos 2,9
1 Mos 3,22-24
Åb 22,14

Lille årsag – stor virkning. Hvordan oplever jeg det?

Hvor vælger mennesker livet? Og hvor vælger de døden?

Forståelse

Ingen og intet kommer til live af egen vilje. Livet kommer fra Gud, Skaberens. Imidlertid gav han allerede de første mennesker valget mellem at holde sig i live eller at vende tilbage til ikke-eksistensen.

Af mistillid til Guds godhed valgte de første mennesker kundskabens træ – og dermed også erfaringen om godt og ondt, og som en konsekvens heraf døden, selvom livets træ stod samme sted (1 Mos 2,9). Begge træer, liv og død, var lige frit tilgængelige. Derfor bortviste Gud menneskene fra Edens have efter syndefaldet. Han ville forhindre et evigt liv i synd.

Siden har Gud forment mennesker adgang til livets træ. Men han giver os den dag i dag stadig det frie valg til livet, også det evige liv.

Anvendelse

Siden menneskets fald har dødens virkning været en trussel for universet. Ikke altid kan vi gøre noget ved det. Men selv små beslutninger kan påvirke livslængden og -kvaliteten. Hvilke daglige beslutninger fremmer mit liv? Hvilke gør det modsatte?

Livet:

Døden:

Refleksion

”Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør. Og enhver, som lever og tror på mig, skal aldrig i evighed dø“ (Joh 11,25-26).

Ingen mellemvej

5 Mos 27,9-26

Hvilke af Guds bud tager forbandelserne udgangspunkt i?

Hvilke bud burde forbandelserne i øvrigt omfatte?

Forståelse

Da israelitterne stod på grænsen til det forjættede land, indskærpede Moses igen Guds befalinger for dem. De skulle fordele sig på to over for hinanden liggende bjerge for at høre løftet om velsignelsen og truslen om forbandelsen, der fremsagdes højt af levitterne, og bekræfte dem med et fælles "Amen". Der fandtes ingen tredje gruppe.

De tolv forbandelser er tæt forbundet med de ti bud. Det var ikke nødvendigt med separate velsignelser. Det stod klart for folket, hvori velsignelsen ligger: Lytte til Guds stemme, adlyde den og følge hans bud (v. 9-10).

Princippet om kun to muligheder findes flere gange i Bibelen (f.eks. i 1 Mos 7,22-23; Matt 7,24-27; Joh 3,16; Rom 6,23; 1 Joh 5,12). I sidste ende betyder det enten evigt liv eller evig død. Kun med synden opstod ideen om en "mellemvej" (jf. 1 Mos 3,4).

Til videre fordybelse: læs kapitel 33 i Ellen Whites bog, *Mod en bedre fremtid*, "Det første store bedrag".

Anvendelse

Nogle gange befinder vi os i situationer, hvor vi symbolsk står på begge bjerge: velsignelsen og forbandelsen mødes. For eksempel når vi har dybe og værdifulde samtaler til langt ud på natten. Mentalt er det en gevinst, fysisk et tab. Liv og død er ikke på spil i alle situationer. Ofte skal vi også indgå kompromiser. Hvilke andre eksempler kan du komme i tanker om?

Velsignelse og forbandelse

5 Mos 28,1-45

Er velsignelsen og forbandelsen en konsekvens eller gengæld?

Hvilken forskel gør det for mit billede af Gud?

Forståelse

Om folket ville opleve en velsignelse eller en forbandelse, var helt afhængig af deres forhold til Guds vilje (v. 1.9.13.15.45). Forbandelsen blev udtalt som det modsatte af velsignelsen, og i sidste ende førte den til folkets undergang (v. 20.22.24.27.35.45).

Både velsignelser og forbandelser tilskrives Guds handlinger i Femte Mosebog 28. Men mens velsignelsen kan spores direkte tilbage til Gud (Gud *giver* den, han *handler*), kommer forbandelsen først og fremmest gennem sygdomme, katastrofer og fjenders indflydelse som følge af at vende sig bort fra Gud (Gud *handler* ved at *lade tingene gå deres skæve gang*).

Anvendelse

"Hvis du holdt et glas vand i din højre hånd og besluttede dig for at lade det falde til jorden, ville det så kræve, at din venstre hånd greb ind?" (Jay A. Sculberg, *Acts of Our Gentle God*, Fatheroflove.info, 2017, s. 85).

Forbandelsen er lige så lidt en straf for ulydighed som velsignelsen er en belønning for lydighed. Konsekvenserne ligger allerede i vores holdning til Guds bud.

Refleksion

Hvor har jeg oplevet lykke og ulykke? Hvordan reagerede jeg på det?

Af hele hjertet

5 Mos 30,1-14

Hvilket mål har Gud for sit folk?

Hvor mange "omvendelser" kan barmhjertigheden tåle?

Forståelse

Gud ændrer ikke pagtens betingelser for sit folk – heller ikke selvom de får forbandelsen med alle dens følger at føle. Når som helst de vender om til ham og tager hans bud alvorligt igen, er velsignelsen stadig til rådighed. Israels historie giver et rids af dette løfte. Guds mål var, er og bliver: at du må leve (v. 6).

Omvendelse sker i hjertet (7 gange i disse vers). Gud ønsker lydighed mod sine bud "af hele dit hjerte og af hele din sjæl" (v. 2.6.10). Så længe et menneske lever, må og kan det beslutte sig for at vende om til Gud af egen fri vilje. Det er menneskets forløsning.

Anvendelse

Nogle gange anses trofasthed over for Gud som et springbræt til evigt liv: "Jeg skal adlyde for en dag at leve evigt. Jeg skal elske Gud. Men hvis mit spring er for kort, har jeg forpasset chancen." Denne tro er drevet af frygt for forbandelsen, og den er ikke i stand til frit at kunne vælge.

Hvilket perspektiv får troen, når den søger Gud for Guds egen skyld og ønsker at leve efter hans bud? "Jeg vil adlyde, fordi Gud mener det godt med mig. Jeg behøver ikke springe ind i det evige liv. Allerede nu kan jeg leve med Gud." Denne tro er præget af tillid, og den er i stand til at kunne vælge frit. Den ved, at Jesus Kristus er "ikke for højt og ikke for fjernt", men meget tæt på hjertet og tilgængelig til enhver tid (Rom 10,6-10).

Refleksion

Der stråler ud et lys fra Gud med nådeglans fra himlen til os, som bor på mørke jord og kastes om i vrirmlen; det vinker os på stien frem og siger: "Her er vejen hjem, følg den, vig ej til side!" (Adventistkirkens salmebog, 279)

Et spørgsmål om tilbedelse

5 Mos 30,15-18

Hvad fører dyrkelse af "andre guder" til?

Hvad får mennesker til at tjene noget andet end Gud?

Forståelse

Ulydigheden mod Guds befalinger, hvis konsekvenser udførligt er blevet forklaret, er konkretiseret i Femte Mosebog 30,17-18 ved hjælp af eksemplet med afgudsdyrkelse. Igen og igen havde Gud advaret sit folk mod dette (f.eks. i 5 Mos 4,19; 8,19; 11,16). Tilsyneladende er der ingen mellemvej i spørgsmålet om tilbedelse.

I kulturerne omkring Israel var det almindeligt at tjene et væld af guder for at formilde dem. "Frygt er kilden til afgudsdyrkelse. Med fremstillingen og opstillingen af kultbilledet synes det uforståeligt guddommelige at være brudt eller fikseret. Det er blevet synligt i en statuette eller statue, i et udskåret eller støbt billede, og det kan "betjenes" (Udo Worschech, *Vom Steinaltar zum Gemeindehaus*, Lüneburg 2012, 114).

I Femte Mosebog 28 lover Gud materiel velsignelse, som om han også kunne manipuleres til at gøre det. Samtidig advarer han dog mod den afgudsdyrkelse, der lader sig manipulere.

Anvendelse

Penge, spil, pornografi, viden, den "forguede", biler, magt og indflydelse, men også religiøse handlinger – er det moderne afguder? Når livet går grassat, har vi tendens til at knytte os til nogen eller noget og forventer tryghed og velsignelse derfra – indtil vi helt retter vores adfærd ind efter disse "afguder". I sidste ende kan de imidlertid kun skuffe os, fordi vores sikkerhed bliver afhængig af ydre omstændigheder, og de er uberegnelige.

Tilbedelse af Gud i følge hans bud gør ikke afhængig, men snarere fri til at elske ham (5 Mos 30,16).

Refleksion

"Jeres fader ved, hvad I trænger til, endnu før I beder ham om det" (Matt 6,8).

Spørgsmål til drøftelse

1 "Gud giver os ikke, det vi fortjener, men det vi vælger."

Passer det? Bliver I provokeret af denne tese?

2 5 Mos 28,9-14

Hvilken sammenhæng er der mellem lydighed og velsignelse?

I hvor høj grad svarer udsagnene (ikke) til jeres erfaringer?

3 5 Mos 28,15-25

Er den forkyndte forbandelse en straf, der kommer fra Gud eller en konsekvens af ulydighed?

Hvilken forskel gør svaret på dette spørgsmål for jeres tillid til Gud?

4 5 Mos 30,19-20

Hvad siger jeres livserfaring om, at Gud holder fast ved sin evige "ed" om, at vi kan vælge livet?

5 Læg nogle billeder af forskellige personer frem (syge, børn, hjemløse, pensionister, (stof)misbrugere osv.). Alle kan vælge et billede, som tiltaler dem.

Hvad er I parat til at yde for dette menneskes liv?

Hvor ville I sætte grænsen?

Gud kalder os til ikke kun at tage beslutninger for vores eget liv: "Elsk din næste, som dig selv."

Hvilke valg vil du træffe i den kommende uge for (1) at gøre noget for dit eget liv og (2) for at gøre noget for en andens liv? Tal sammen om jeres planer.

9. uge

Omvendelse til Gud

”Derude skal I søge Herren din Gud; du skal finde ham, hvis du søger ham af hele dit hjerte og af hele din sjæl” (5 Mos 4,29).

Hovedtanke

Gud er livets kilde. Utrætteligt indbyder han mennesker til at komme til sig og opleve livets fylde.

Introduktion

”At være en kristen er andet og mere end bare at gøre noget for Jesus. I virkeligheden er det også at erkende, at vi ikke behøver at gøre noget for at gøre os fortjent til hans kærlighed. Bibelen siger utvetydigt: ‘For af den nåde er I frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds’ (Ef 2,8-9). Den Jesus, jeg her taler om, er her i dette øjeblik. Han ønsker simpelt hen, at du bare overgiver dig og finder hvile i ham. Vær stille, og erkend, at han er Gud. Som der står i Es 30,15: ‘Vender I om og holder jer i ro, bliver I frelst; er I rolige og trygge, finder I styrke’” (T. Campolo, *Party auf Zimmer 2010*, Asslar 2009, 144).

Oversigt

Søndag	Guds ønske	5 Mos 5,23-33
Mandag	Guds barmhjertighed	5 Mos 4,25-31
Tirsdag	Guds kald	5 Mos 30,1-10
Onsdag	Guds sendebud	Matt 3,1-8
Torsdag	Jesu forkyndelse	Mark 1,14-15
Fredag	Omvendelsens følger	ApG 2,37-39

Guds ønske

5 Mos 5,23-33

Hvad er Guds ønske for sit folk, Israel?

Denne opfordring er også møntet på os. Hvordan reagerer jeg på det?

Forståelse

Moses skulle være mellemmand mellem Gud og folket og forkynde Herrens ord. Folket lovede at gøre alt, hvad Gud forlangte. Folkets svar var ikke blot et udtryk for frygt, men for ærefrygt over for den guddommelige majestæt. Gud var glad for denne reaktion, men ønskede samtidig, at den skulle udmønte sig i en vedvarende indstilling.

I v. 29 benyttes en talemåde, der i Det Gamle Testamente udtrykker et inderligt ønske. Den ordrette oversættelse lyder: "Gid de altid må frygte mig i deres hjerte..." Gud ønsker, at folket også i fremtiden vil have et sådant hjerte, når Guds åbenbaring i ildsøjlen engang blot er noget, man husker tilbage på eller er blevet til en overlevering. "Så det må gå dem og deres børn godt i evighed."

Anvendelse

Forældre ønsker det bedste for deres børn. Derfor indfører de visse regler og krav. Barnets tarv og barnets vilje kan derfor tit komme i karambolage. Hvordan finder man den rette balance? Hvad betyder det for relationen til Gud som far?

Guds barmhjertighed

5 Mos 4,25-31

Hvordan beskrives Gud i disse vers?

Gud elsker at være nådig – også imod mig?

Forståelse

I det foregående afsnit advares folket imod afgudsdyrkelse (5 Mos 4,15-24). For at indskærpe denne formaning lader Moses folket forstå, at frafald fra Gud vil medføre, at det vil blive fordrevet fra Guds land og må leve i eksil (v. 25-27). I udlændigheden vil de skulle dyrke guder, der er lavet af menneskehænder (v. 28).

Selv efter at israelitterne har vendt sig bort fra Gud og er blevet ham utro, ønsker Gud at holde fast ved sin pagt. Guds barmhjertighed er forbløffende. Han lover dem tilgivelse og genoprettelse, hvis de vender om til ham. Den alvorlige formaning efterfølges af trøstende opmuntring (v. 29-31).

Anvendelse

Den forhenværende italienske konge, Umberto I (1844-1900), havde via sin justitsminister fået en anmodning om at benåde en tugthusfange, der havde fået en livsvarig fængselsdom og nu bad om at få eftergivet sin resterende straf. Under anmodningen havde ministeren skrevet: "Nåde ikke, fængsel!" Kongen læste forespørgslen grundigt igennem, greb pennen og flyttede kommaet, så der nu kom til at stå: "Nåde, ikke fængsel!"

Refleksion

Til himlene rækker din miskundhed, Gud!
din trofasthed når dine skyer.
Din retfærdshånd over bjergene ud
er strakt over dale og byer.

Som himlenes favn er din kærlighed, Gud!
som havenes dyb dine domme.
Til frelsen fører du sjælene ud,
vil skabningens suk ihukomme.
(Tekst: B. S. Ingemann, 1845
Melodi: J. P. E. Hartmann, 1852)

Guds kald

5 Mos 30,1-10

Hvilken opfordring er knyttet til disse løfter?

Hvornår har jeg mærket Guds kald til omvendelse?

På hvilke områder er der sket de største ændringer i mit liv?

Forståelse

Guds gaver (udvælgelse, udfrielse, det lovede land) førte ikke til, at mennesker blev ved med at tilbede ham og holde hans bud. Deres frafald medførte Guds domshandling. Alligevel findes der en ny fremtid, hvor det er muligt og nødvendigt at vende om til Gud. Frelsen er afhængig af folkets omvendelse. Når folket *vender om*, vil Gud også vende sig mod sit folk *igen* og *vende* dets skæbne. Det er endda Gud selv, der sørger for forudsætningen for, at folket kan holde hans bud – ved at omskære (forvandle) hjertet. Guds tilbud om frelse og krav om omvendelse gælder fortsat.

Kaldet til omvendelse, der i Bibelen møder os for første gang i 5 Mos 4,30 og 30,2.8.10, bliver til hovedtemaet i profeternes tale og nytestamentlig forkyndelse.

Refleksion

Just som jeg er, jeg komme vil
med al min synd, med al min tvivl
til dig, o Jesus, nådig, mild –
jeg kommer nu, o du Guds lam.

Just som jeg er, så fattig, blind,
forny du mit forventede sind
og drag med fred i sjælen ind –
jeg kommer nu, o du Guds lam.
(Charlotte Elliott, 1836)

Guds sendebud

Matt 3,1-8

Hvordan viderefører Johannes den profetiske forkyndelses tradition? Hvad er nyt hos ham?

Johannes opfordrer til, at farisæerne ændrer holdning i forhold til deres egen omvendelse – hvad betyder det for mig?

Forståelse

Johannes Døber begynder sit virke *i de dage*, hvilket også kan tydes eskatologisk som markering af den messianske tids begyndelse. Johannes virker *i ørkenen*, stedet, der symboliserer endetidens nye begyndelse. Israels ophold i ørkenen som forberedelse til indtagelsen af det lovede land er et billede på den fornyelse, folket vil opleve i landet i endens tid. Idet mennesker forlader deres vante omgivelser og begiver sig ud i ørkenen, viser de, at de er parat til en ny begyndelse.

Døberens budskab udtrykkes med en kort bydeform: *Omvend jer!* Og en lige så entydig begrundelse. Johannes kræver en holdningsændring, en omvendelse. Som allerede profeterne gav udtryk for, så betyder dette en fuldstændig afstandtagen fra den hidtidige praksis. Der menes ikke blot en tilbagevenden til udgangspunktet, men en omvendelse til *Himmeriget*. Dåben signalerer det afgørende vendepunkt, der giver livet en ny retning.

Refleksion

Når jeg er træt og trist, når modet svigter,
når hjertet føles tungt af sorg og pligter,
når det ser ud, som håbet altid taber,
da bøjer jeg mig ned og søger trøst og fred hos dig, min skaber.

Jeg ved, du ser på mig med milde øjne.
Du ser mit sande jeg og mine løgne.
Du tyder mine drømme, når jeg sover.
Du lærer mig at se, mit liv er til at le og græde over.

Jeg ser, du har, hvad hjertet længes efter.
Du siger, du har brug for mine kræfter.
Min ven, så bliv min Gud og arbejdsgiver.
Lad mig fra dette nu kun gøre det, som du mig foreskriver.

Så lægger jeg mit liv i dine hænder,
så ved jeg, uanset hvordan det ender,
når du bli'r stor i mig, og jeg bli'r lille, da er der ingen død
og ingen verdens nød, der kan os skille.
(Hans Anker Jørgensen, 1986)

Jesu forkyndelse

Mark 1,14-15

Hvad er "evangeliet" i Jesu forkyndelse?

Hvad motiverer mig til eller afholder mig fra at omvende mig?

Forståelse

"Jesus kan udråbe Guds rige, det vil sige Guds kongelige herredømme over al skabning (Sl 103,19; 145,8-13) og menneskehed (Es 52,7-10), fordi han er indsat som konge af Gud, fyldt af Helligånden og efter fristelsen i ørkenen stadfæstet som centrum for en ny skabelse (V. 10-13). Evangeliet er Guds livgivende ord, hans løfte om frelse, som nu skal opfyldes for dem, der tror. Omvendelse i Det Gamle Testamente betyder, at et menneske vender sig om, finder en ny retning og helt og aldeles lever sit liv med fokus på Gud. I Jesu kald kommer Gud så tæt på menneskene, at de vil kunne lade sig påvirke af det, og omvendelse bliver mulig" (SEB).

Anvendelse

Gud gør alt for at få os mennesker til at omvende os.

"Ingen kan komme til mig, hvis ikke Faderen, som har sendt mig, drager ham, og jeg skal oprejse ham på den yderste dag" (Joh 6,44).

"Det er ikke jer, der har udvalgt mig, men mig, der har udvalgt jer og sat jer til at gå ud og bære frugt og blive ved med at bære frugt, så Faderen kan give jer, hvad som helst I beder om i mit navn" (Joh 15,16).

"Eller ringeagter du hans rigdom på godhed og overbærenhed og langmodighed og ved ikke, at Guds godhed vil føre dig til omvendelse?" (Rom 2,4).

Omvendelsens følger

ApG 2,37-39

”Da de hørte det, stak det dem i hjertet, og de spurgte Peter og de andre apostle: ‘Hvad skal vi gøre, brødre?’”

Howdan ytrer omvendelse til Gud sig synligt og konkret?

Refleksion

”Kaldet til omvendelse er klart og tydeligt, og det er rettet mod os: mod os som medmennesker og i særdeleshed mod os som kristne. Ja, det handler om skabningens og jordens fremtid. Det vedrører kommende generationer. Det har betydning for mennesker, der bor steder, hvor det ikke længere regner, og hvor der ikke længere kan gro noget. Det vedrører dem, der her og nu ikke kan øjne nogen fremtid. Der er så meget i vores liv og vores ansvarsområde, som vi giver os god tid til, mens vi samtidig klager over at have for lidt tid. Set i lyset af endetiden bliver det tydeligt, hvad der er vigtigt. Det er Guds ord, der ønsker at gøre sin virkning i vores liv. Når det høres og optages i hjertet, så tøver vi ikke længere. Så holder vi op med at instrumentalisere mennesker. Så forventer vi ingen bifald. Så er vi der for dem, der har brug for os” (Rainer M. Woelki, *Der Ruf zur Umkehr*, set 20.10.2020 på [youtube.com/watch?v=H6CiugUHZgk](https://www.youtube.com/watch?v=H6CiugUHZgk)).

Resumé

Kaldet til omvendelse går som en rød tråd gennem hele Bibelen. Når vi oplever fornyelse gennem Gud, sker der en afgørende ændring, der giver vores liv et nyt fokus.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "Omvendelse betyder ikke, at jeg bestræber mig på at være lidt mere from, lidt venligere og mere pålidelig. Omvendelse betyder, at jeg oplever en ændring i mit hjerte og derfor slår ind på en helt ny vej."

Hvordan vil I definere begrebet "omvendelse"?

- 2 5 Mos 5,27-33

Hvordan beskrives Guds hensigt med sit folk i disse vers?

Én ting er at beslutte sig for Gud. Men (hvordan) er det muligt at opretholde en konstant indstilling til Gud, det være sig i krisetider som i dagligdagens trummerum og stress?

- 3 5 Mos 30,1-10

Denne tekst indeholder mange løfter. Hvad ønsker Gud at gøre, og hvad skal menneskene gøre?

Gud ønsker en vedvarende relation til os. Men hvad nu, hvis den halter? Hvad fik jer til at holde fast i "den første kærlighed"? Hvilke tanker har snarere forhindret jer i det?

- 4 Matt 3,1-8 og Mark 1,14-15

Hvad er kernen i evangeliet hos Johannes og Jesus?

Johannes og Jesus prædikede omvendelse for troende jøder. Hvordan har I det, når nogen opfordrer jer til at omvende jer, selv om I for længst er døbt?

Hvordan ville I forklare en "ny" læser, hvad der menes med Guds rige, der er kommet nær med Jesus Kristus?

Jesus siger, at Gud endda medvirker til vores omvendelse (se torsdagsafsnittet). Hvordan skal disse udsagn forstås?

- 5 Når I tænker tilbage på det tidspunkt, hvor I blev omvendt – hvilke tanker og følelser dukker så op?

10. uge

Husk på ...**Femte Mosebog 8**

"... da skal du spise dig mæt og prise Herren din Gud for det herlige land, han har givet dig" 5 Mos 8,10.

Hovedtanke

"Husk på Herren din Gud; det er ham, der giver dig kraft til at skabe rigdom, for han vil opretholde den pagt, han tilsvar dine fædre, som han gør i dag" (5 Mos 8,18).

Introduktion

Mørke skyer står på himlen. Regnen står ned i stænger. Pludselig bryder solen frem og sender sine stråler gennem dråberne. Her brydes lyset til en stor broget regnbue, der når fra den ene ende af himlen til den anden.

Regnbuen er et tegn, der skal minde om Guds pagt med Noa. Efter floden forkyndte Gud: "Så længe jorden står, skal såtid og høsttid, kulde og varme, sommer og vinter, dag og nat ikke ophøre" (1 Mos 8,22). Han har lovet, at jorden aldrig mere skulle ødelægges af en vandflod, men derimod opretholdes som værd at leve på.

Der kommer dage med solskin i overflod og skybrud i stride strømme. Vel vidende, at Gud holder alt i sin hånd, er troen rettet mod hans løfte. Han havde gode hensigter med Israel dengang, bekymrer sig om os i dag og viser os et attråværdigt mål ved dagens ende. Det er godt at huske på.

Oversigt

Søndag	5 Mos 8,1	... hvad han lover dig
Mandag	5 Mos 8,2-6	... hvordan han leder dig
Tirsdag	5 Mos 8,3.11.19.20	... hvordan han nærer dig med sit ord
Onsdag	5 Mos 8,7-10	... hvor han bringer dig hen
Torsdag	5 Mos 8,12-18	... hvad han giver dig
Fredag	Ef 2,8-13	... at det også gælder dig!

... hvad han lover dig

5 Mos 8,1

Hvad stiller Gud sit folk i udsigt, hvis de holder hans bud?

(Hvorfor) ønsker jeg at holde Guds bud?

Forståelse

Gud minder folket om sin pagt med Abraham (1 Mos 15,18; 17). Han har indgået en evig pagt med ham og viger ikke derfra, når det drejer sig om dennes efterkommere. Folket skal holde *alle bud*. Det drejer sig om hele loven, som han gav dem, og som er udtryk for Guds vilje. Lønningen for deres trofasthed er et godt liv, talrigt afkom, og at de kan indtage det lovede land.

Guds bud giver livet her på jorden en retslig ramme og sætter målestok for den mellem menneskelige relation og menneskets møde med Gud. Løftet om at give folket et land henviser i første omgang til landet Kana'an. I den nye pagt udvides dette løfte og sætter med det evige gudsrige et endnu større mål. Ved hjælp af Guds lov viser rigets principper og værdier sig og ledsager hans folk på vejen derhen. Fordi Guds riges omfattende dimensioner ikke altid står os klart for øje, er det vigtigt at søge Guds veje og huske på hans ord.

Anvendelse

Hvilke løfter findes i de nedenstående vers – hvad lover Gud og hvad betyder det for mig?

3 Mos 18,5 _____

Ordspr 3,5-6 _____

Ez 36,26 _____

1 Joh 1,9 _____

1 Joh 2,25 _____

Åb 21,3-7 _____

Hvordan forholder jeg mig til Guds løfter? Hvor ser jeg disse løfter opfyldt i mit liv? Hvor fornemmer jeg mangler desangående?

... hvordan han leder dig

5 Mos 8,2-6

Hvordan "opdrager" Gud sit folk?

Hebr 12,1-11

Hvordan præger lidelse og glæde mit trosliv?

Forståelse

Moses minder Guds folk om hans ledelse i ørkenen. I disse fyrre år har han ledt dem i situationer, hvor de kunne vise, hvordan de ville stille sig til Gud og hans ledelse, når det blev alvor. "Herren opdrager dig, som en mand opdrager sin søn" (v. 5). Denne metode viser sig i såvel stæthed ved sult og afsavn som også i underfuld forsyning med føde, klædernes holdbarhed og den fysiske form.

Hvorfor *ydmyster* Gud sit folk? Dog siges det, at Gud frister ingen (til det onde) (Jak 1,13). Alligevel lader han folket under ørkenvandringen gøre erfaringer med lidelser. Han ønskede ikke at ægge sit folk til synd, men derimod at se, hvordan de stillede sig til ham. Netop i erfaringer med lidelse viser det sig, hvor stærk eller overfladisk troen er. Jobs hustru lider med sin mand og opfordrer ham til at fra-sige Gud, men han er parat til også at bære lidelse (Job 2,9-10).

Anvendelse

Der findes to muligheder for at reagere på lidelser: at vende sig bort fra Gud eller overgive sig med gudstillid til situationen, vel vidende, at Gud får det bedste ud af det (Rom 8,28). Det bedste eksempel her er Jesus, der i Getsemane Have kæmper med sig selv, sin angst og sin skæbne og alligevel i sin bøn supplerer med ønsket "ske ikke min vilje, men din" (Luk 22,42).

Refleksion

Hvilke opdragelsesmæssige tiltag har især præget mig? Hvad har hjulpet mig til at tage ved lære af negative/lidelsesfyldte situationer.

"Salig er den, som holder ud i prøvelse, for når han har stået sin prøve, vil han få livets sejrskrans, som Gud har lovet dem, der elsker ham" (Jak 1,12).

... hvordan han nærer dig med sit ord

5 Mos 8,3.11.19.20

Hvilken betydning har Guds ord for livet?

Hvordan kan det ske, at man glemmer Gud?

Forståelse

”Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.” Med dette skriftsted svarer Jesus på Satans fristelse i ørkenen (Matt 4,3-4). Dette ord var også vigtigt for israelitternes ørkengeneration. De ledes og næres af Guds ord. På hans befaling forsynes de med manna fra himlen og vandet fra klippen.

Det er Guds ord, der giver livet sit mål og er dets ledetråd. At glemme Gud, at vige bort fra hans veje og at være ulydig over for hans ord, har negative konsekvenser. I sidste ende fører det til døden. Gud ønsker ikke at presse os til noget (Ez 18,23). Han er ikke blot livets giver, men han er selve livet (Joh 14,6). Den, der vender sig bort fra ham, skiller sig dermed fra livets kilde.

Anvendelse

Det, der imidlertid frem for alt andet skulle lede os til at prise og ophøje Bibelen, er dette, at i den er Guds vilje åbenbaret for menneskene. Her lærer vi om hensigten med vor skabelse og om de midler, hvormed denne hensigt kan opnås. Vi lærer, hvorledes vi på en klog måde kan leve livet hernede, og hvorledes vi kan sikre os det fremtidige liv. Ingen anden bog kan tilfredsstillende besvare de spørgsmål, der opstår i sindet, og de krav, hjertet kommer med. Ved at opnå kundskab fra Guds ord og give agt derpå kan mennesker løftes op fra den dybeste fornedrelse og blive Guds sønner, syndfrie engles selskab“ (Ellen White, *Budskaber til de unge*, DB, s. 154-55).

Refleksion

Hvordan nærer Guds ord mig? Hvordan kan det være en berigelse for mig? Hvordan hjælper Guds ord mig til at være en rettesnor i mit liv, så det bliver Gud velbehageligt? Hvordan hjælper det mig til at opdage hans karakter og blive mere lig ham?

... hvor han bringer dig hen

5 Mos 8,7-10

Hvad venter der Israel i Kana'an efter 40 år i ørkenen?

Hvor vigtigt er det at kende sit mål for livet?

Forståelse

Efter mange år med afsavn i ørkenen leder Gud nu Israel ind i det land, som han har lovet dem. Mange af dem har aldrig prøvet at leve andre steder end i ørkenen. Beskrivelsen af landet lyder paradisisk. Der findes frugtbare plantager, og det er rigt på råstoffer. Menneskene kan bo og bygge her, komme til velstand og skal ikke mere lide afsavn. Men i alt dette bør man huske Gud, der er livets oprettholder, og den, der er alle gavers giver.

Anvendelse

Sult og afsavn er sjældne erfaringer i Danmark. Naturligvis findes mange materielle goder, som man gerne ville eje, men de er ikke livsnødvendige. Gud bør have æren for alt, også for det, vi tager for givet!

På trods af al velstand kan udsigten til det kommende gudsrige forekomme som synet fra ørkenen ind i det lovede land. I Johannes' Åbenbaring taler Johannes om en by af guld med et fundament af kostbare ædelsten og porte af perler. I den strømmer floden med det levende vand, hvor livets træ står. Det bærer livgivende frugter og blade til folkenes lægedom. Her er der tale om lys, liv, fred, glæde og Guds umiddelbare nærvær (Åb 21-22). Det kan betale sig med Guds hjælp at nå dette mål.

Refleksion

Og han, som vokse lod på jord
de gyldne aks og vipper,
han bliver hos os med sit ord,
det ord, som aldrig glipper.
(Adventistkirkens salmebog, 601)

... hvad han giver dig

5 Mos 8,12-18

Hvad skal nydelsen og anvendelsen af ens formue føre til?

Hvordan omgås jeg det, som Gud har betroet mig?

Forståelse

Israelitterne befinder sig stadig i ørkenen, men efter indtagelsen af Kana'an stiller Gud dem velstand i udsigt. De bør dog ikke falde for fristelsen til at anse denne velstand som selvfølgelig eller selvfortjent. Det er Gud, der har ledt dem i fortiden og nu betror dem land og ejendom. Egentlig tilhører alting Gud og de er forvaltere af, hvad han giver dem.

Anvendelse

Ejendom kan føre til fristelsen at overvurdere sin egen formue. Jo mere man ejer, desto mindre er man åbenbart afhængig af Gud. Hvad har jeg modtaget af Gud? Hvordan ønsker jeg at omgås det? På hvilke måder kan jeg anvende min formue, så det tjener til Guds ære?

- økonomisk hjælp til socialt svage personer
- aflevere mit tøj til uddeling
- uddele mad til trængende

En del af vores midler giver vi til at støtte menigheden økonomisk. Foruden tiende findes der indsamlinger til specielle formål. I hvor høj grad bidrager jeg til følgende formål?

- Adventist-undervisningsinstitutioner (nationalt og globalt)
- Adventistmedier (radio- og TV-stationer, webkirke.dk HOPE-channel, udgivelser m.m.)
- Adventisternes Hjælpearbejde (AHA)
- ADRA (bistands- og katastrofehjælp)
- SABUS (børne- og ungearbejde, spejder etc.)
- Kirkebyggeri
- Sabbatskolegaver
- Hjælpeaktion
- Årsmødegaven
- Bedeugeoffer

Refleksion

”Min sjæl, pris Herren, alt i mig skal prise hans hellige navn. Min sjæl, pris Herren, glem ikke hans velgerninger!”
(Sl 103,1-2)

... at det også gælder dig!

Ef 2,8-13

Hvad bør kristne huske på?

Israelitternes erindringskultur er en vigtig del af deres tro. De opmuntrer hinanden til at sætte deres lid til Gud, fordi han har befriet dem fra slaveriet i Egypten (5 Mos 8, 14-16). Kristne har lov til at deltage i denne erindringskultur. Gennem Jesu offer inkluderes de i løfterne til Israel. Opmuntring for dem ligger i erfaringerne med Guds velsignelser og hans frelse gennem Jesu Kristi lidelse, død og opstandelse.

Resumé

Moses minder ved slutningen af de fyrre år i ørkenen folket om udfordringerne og velsignelserne i de forgangne år. Samtidig trygler han dem i lyset af det lovede lands rigdom at huske på Herren deres Gud (5 Mos 8,18) i stedet for at stole på egen kraft eller andre guder.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 **Hvad hjælper jer til at huske vigtige ting?**

2 5 Mos 8,1-6

Hvilke erfaringer har israelitterne gjort sig hele vejen gennem ørkenen?

Hvilke virkninger har positive hhv. negative erfaringer på livet?

Hvilken indflydelse har de på troslivet? Hvordan håndterer I det?

3 5 Mos 8,7-10

Hvad stiller Gud folket i Kana'ans land i udsigt? Hvad giver velstanden anledning til?

Hvordan oplever I velstandens virkning på kristnes liv? Fører den til større taknemmelighed eller mere uafhængighed af Gud og selvsikkerhed?

4 5 Mos 8,11-18

**Hvordan ytrer erindringskulturen sig i jødedommen?
Hvordan viser den sig hos os kristne?**

Hvilke muligheder ser I for at fastholde mindet om Guds ledelse i eget liv og i menighedens liv og videregive det til næste generation?

5

11. uge

Deuteronomium i Det Gamle Testamente

Femte Mosebog 12-18

”Men derude skal I søge Herren din Gud; du skal finde ham, hvis du søger ham af hele dit hjerte og af hele din sjæl” 5 Mos 4,29.

Hovedtanke

Femte Mosebog (Deuteronomium) har grundlæggende betydning for resten af Det Gamle Testamente.

Introduktion

Senere forfattere henviser tit til tidligere forfattere og benytter deres udsagn for at præsentere egne standpunkter. Tit refereres der for eksempel til Deuteronomium, der netop i spørgsmål vedrørende pagten mellem Gud og Israel spiller en central rolle. I denne uge vil vi fokusere på, hvordan Femte Mosebog er blevet brugt af senere forfattere. Hvilke aspekter trækkes frem, og hvilken betydning har de for os i dag?

Oversigt

Søndag	”Himlenes himmel”	1 Kong 8,27; Neh 9,6; Sl 148,4
Mandag	Erkendelse via loven	2 Kong 22
Tirsdag	Jeremias og 5 Mos	Jer 4,4; 7,1-7; 29,13
Onsdag	”Herre tilgiv!”	Dan 9,1-19
Torsdag	Sand fromhed	Micha 6,1-8
Fredag	Ret og retfærdighed	Amos 5,24; Hos 6,6

”Himlens himmel”

1 Kong 8,27
Neh 9,6
Sl 148,4

Hvilket gudsbillede tegner disse tre tekster?

Hvordan kan man beskrive og fatte Guds storhed og magt?
Hvilket indtryk efterlader denne guddommelige dimension?

Salomo beskriver et spændingsfelt i **1 Kong 28**: på trods af at selv universet ikke kan rumme Gud, skal templet, der dog er meget mindre, være et sted, hvor menneskene må være sikre på, at Gud er nær. **Neh 9,6** henviser til Guds skabelseshandling med ord fra Femte Mosebog. **Sl 148** er en opfordring til en universel lovprisning af Gud – til såvel himlens som jordens beboere.

De nævnte tekster benytter alle udtrykket *himlens himle*. Det forekommer første gang i Bibelen i 5 Mos 10,14 og udtrykker en superlativ, en højeste grad. Med begrebet *himlens himle* ”udtrykkes ved hjælp af denne superlativ Herrens storhed og ubegribelighed” (Hartmut Schmid, *Das erste Buch der Könige*, Wuppertal 2000, 240). Fælles for teksterne er, at de henviser til Guds absolutte suverænitæt i forhold til sit skaberværk: uanset hvor højt eller hvor langt man kigger ud i universet – alt tilhører Gud, og der findes ikke noget over ham.

Anvendelse

I 1 Kong 8,27 bliver det tydeligt, at man ikke kan udpege et bestemt sted eller en bestemt bygning til Guds tilbedelse. ”Gud er for stor til, at nogen vil kunne binde ham til et sted” (Krieg/Schmid, udgivere, *Kommentar zur Zürcher Bibel*, Zürich 2010, Bd. 2, 763). Alligevel ønsker han samkvem med menneskene og giver dem mulighed for at erfare ham. Det er også denne sandhed, som Jesus fortæller kvinden ved Jakobsbrønden (Joh 4,19-24).

Refleksion

Hvor er Gud ubegribelig for mig? Hvor er han nær og ”håndgribelig”?

Erkendelse via loven

2 Kong 22

Hvad er baggrunden for Josijas voldsomme reaktion på, at der læses op af lovbogen?

I hvor høj grad gør Guds ord mig "ængstelig" (v. 19)?

Forståelse

Josija var en af de mest gudfrygtige konger i Juda. Han regerede i Sydriget i 31 år (640-609 f.Kr.). I løbet af hans regeringstid afløstes Assyrien som verdensmagt af Babylon. Som den troende hersker, han var, indførte Josija omfattende religiøse reformer i Juda. Tempel i Jerusalem blev istandsat, efter at det i 57 år under de gudløse herskere Manasse og Amon var blevet vanrøgtet.

Under forberedelserne til restaureringen fandt man *lovbogen*. Der var tale om en del af Toraen, formodentlig centrale dele af Femte Mosebog. En afskrift skulle lægges ved siden af pagtens ark (5 Mos 31,24-26). Den skulle læses højt for folket hvert syvende år (5 Mos 31,9-13). "Manasse dristede sig til at tilsidesætte disse love, og mens han var konge, blev det eksemplar af lovbogen, som tilhørte tempel, borte på grund af skødesløshed. Der gik nu flere år, hvor folket ikke fik undervisning i loven" (Ellen White, *Profeter og Konger*, DB, s. 192). Dette kan forklare Josias voldsomme reaktion.

Anvendelse

Toraen var årsag til, at Josija blev klar over, at der ikke længere var nogen sammenhæng mellem Guds forventning til sit folk og dets religiøse praksis. Resultatet var ydmyghed og reformer. Paulus skriver: "Det, der kommer ved loven, er jo syndserkendelse" (Rom 3,20b). Hvilken erkendelse får jeg ved at læse Guds ord? Hvor lader jeg mig påvirke af Guds fordring? Hvilken reaktion udløser Guds anvisninger i mit liv og i menighedslivet?

Anvendelse

"Luk mine øjne op, så jeg kan iagttage underne i din lov" (Sl 119,18).

Jeremias og Femte Mosebog

Jer 4,4; 7,1-7; 29,13

Hvorfor lægger teksterne så megen vægt på forandring?

Hvad burde forandres i mit liv?

Forståelse

Jer 4,4 er en appel til folket om at omskære hjertet. Omskæring som operativt indgreb var oprindeligt tegnet på pagten mellem Gud og Abraham og dennes efterkommere (1 Mos 17,10-11). Symbolikken i "hjertets omskærelse" er et udtryk for, at der til det (ydre) pagtstegn også hører en (indre) troskab over for pagten. Denne sandhed kommer allerede til udtryk i Deuteronomium: 5 Mos 10,16 og 30,6 viser, at menneskets vilje (hjertet) skal underlægge sig Gud, for at man virkelig kan vise lydighed (sml. 3 Mos 26,41).

Jer 7,1-7 nævner en del af Jeremias' tempeltale. Her henvises også til tanker fra Femte Mosebog. Der understreges, at Israels eksistens i Kana'an var knyttet til lydighed over for Guds bud (sml. fx v. 6 med 5 Mos 6,14.17-18; 28,17.21). Det ændrer templets eksistens heller ikke noget ved.

Jer 29,13 er som løfte møntet på israelitterne, der er truet af eksil: Guds veje for sit folk vil ikke ende med tilintetgørelse. Dette forudsætter ganske vist, at jøderne igen vender sig mod deres Gud af hele deres hjerte. Løftet bygger på 5 Mos 4,27-31.

Anvendelse

Professoren er ved at uddele opgaverne til den afsluttende eksamen. De studerende er forvirrede. En af dem rejser sig og siger: "Jamen, det er jo de samme opgaver, som vi fik til den forrige eksamen." "Det er korrekt," svarer underviseren, "men svarene er måske ikke de samme."

Hvordan kan svar ændre sig, når mennesker har omvendt sig til Gud?

Herre, tilgiv!

Dan 9,1-19

Hvad ligger til grund for Daniels håb?

Hvornår ville en kollektiv bøn om tilgivelse være på sin plads i dag?

Forståelse

Daniel kendte også løftet i 5 Mos 4,27-31. Deuteronomium fik ham og de øvrige israelitter i eksilet til at forstå, at deres skæbne ikke var tilfældig, men derimod et resultat af deres troløshed over for pagten. Daniels bodsbøn handler om dette tema (sml. 5 Mos 7,9.12; 8,20; 28,15).

Efter sin syndsbekendelse henvender Daniel sig tryglende til Gud med en indtrængende bøn om at vise barmhjertighed mod sit fordrevne folk og den ødelagte by. Ved at udfri Israel fra Egypten havde Gud skabt sig et navn, som består den dag i dag. Israels folk og byen Jerusalem tilhørte Gud. Derfor er nu også hans ære og ry forbundet med det folks og den bys tilstand, som hans navn er ud-råbt over. I sin bøn om, at Guds hhv. Israels og Jerusalems ære må blive genoprettet, appellerer Daniel til Guds retfærdighed (v. 16) og hans barmhjertighed (v. 18).

Anvendelse

Profeten satte i et og alt sin lid til Guds velvilje, tilgivelse og barmhjertighed. Vi kan heller ikke kræve noget af Gud. Det er sandt, at "... vor store nød er vor eneste berettigelse til Guds barmhjertighed" (Ellen White, *Jesu liv*, DB, S. 270-71). I hvilket omfang kan der skimtes grundlæggende evangeliske træk i Daniels bøn? Hvordan kan Daniels grundindstilling præge mit bønneliv?

Sand fromhed

Mika 6,1-8

Hvorfor er denne "retssag" nødvendig?

Hvor står jeg i fare for at reducere fromhed til religiøse handlinger?

Forståelse

Profeten Mika virkede i Sydriget Juda mellem år 740 og 700 f.Kr. I kapitel 6 opfordrer han i Guds navn folket til at gøre regnskabet op og beskriver i v. 1-8 en fiktiv retssag mellem Gud og hans folk. Mika 6,8 læner sig op ad 5 Mos 10,12: "Og nu, Israel, hvad andet kræver Herren din Gud af dig, end at du skal frygte Herren din Gud, vandre ad alle hans veje og elske ham og tjene Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl?"

Det drejer sig her om en af de få formuleringer i Det Gamle Testamente, som kort og præcist giver udtryk for, hvad Guds vilje med menneskene er. I denne korte trosbekendelse nævnes tre grundlæggende krav, der viser, at sand fromhed ikke er et spørgsmål om offergaver og -handlinger, men om principper og hjertets indstilling. Ordret oversat siges der:

- **At gøre ret**, det vil sige at overholde Guds retsordninger, især i forhold til socialt dårligt stillede
- **At elske godhed**, det vil sige at vise venlighed, kærlighed, barmhjertighed, hengivenhed og samhørighed. Godhed når helt derud, hvor kravet om retfærdighed når sin grænse
- **At vandre omhyggeligt med din Gud**, det vil sige at leve i en relation med Gud og samtidig være i bevægelse.

Anvendelse

Gud ønsker ikke blot ortodoksi (rettroenhed), men ortopraksi (ret handlen). Han ønsker ikke kun ret tro, men ægte tro.

Refleksion

Hvordan kan disse principper komme endnu tydeligere til udtryk i min måde at tænke og handle på?

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "Som en rød tråd" – hvem eller hvad er så vigtige for jer, så I griber tilbage til dem i vanskelige situationer?

Senere forfattere i Det Gamle Testamente henviser tit til Femte Mosebog. Findes der tekster i Bibelen, som I gang på gang griber tilbage til?

- 2 1 Kong 8,27; Neh 9,6; Sl 148,4
Hvilket gudsbillede er fælles for disse tekster (sml. 5 Mos 10,14)?

Hvad kan vi udlede af det i forhold til tilbedelse og gudstjenester i dag?

- 3 5 Mos 10,16; Jer 4,4
Hvad er den egentlige mening med "hjerterets omskærelse"?
Hvordan kan dette opleves i praksis?

Hvordan kan kristne mennesker vide, om deres hjerter er omskåret?

- 4 5 Mos 10,12 sammenlignet med Mika 6,8
Hvor ligner disse krav hinanden, og hvor er der forskelle?

Hvordan kan vi som menighed i dag indfri Guds forventninger?

- 5 Hvad mener I om følgende udsagn: "Gud ønsker ikke blot ortodoksi (rettroenhed), men ortopraksi (ret handlen). Han ønsker ikke kun ret tro, men ægte tro"?

- 6 Hvor oplever I her og nu konflikter vedrørende "ret og retfærdighed"?

Hvordan kan menigheden/kirken bidrage til denne (og andre) samfundsdebatter?

Hvilken rolle kan Femte Mosebog spille i den forbindelse?

12. uge

Deuteronomium i Det Nye Testamente

Femte Mosebog 19 til 26

”Men han svarede: ‘Der står skrevet: ‘Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund’” (Matt 4,4; 5 Mos 8,3).

Hovedtanke

Femte Mosebog er en vigtig kilde for forfatterne til Det Nye Testamente. Foruden Salmernes Bog og profeten Esajas' Bog er det Det Gamle Testaments Deuteronomium, der citeres mest fra hhv. henvises mest til.

Introduktion

Kirkosalen på adventisternes teologiske universitet Friedensau er udsmykket med et stort rosettevindue. Efter mange årtier blev det restaureret sådan, at gamle farver og former blev bevaret, men strukturer indenfor rammerne blev forandret, så man tog hensyn til en mere nutidig æstetik.

Når forfatterne citerer skriftsteder fra Femte Mosebog i Det Nye Testamente, så aktualiserer de dem, så de giver mening i deres kontekst. I denne uge vil vi se på nogle eksempler.

Oversigt

Søndag	”Der står skrevet”	Matt 4,1-11
Mandag	Ubestikkelig	5 Mos 10,17
Tirsdag	Lovens forbandelse	Gal 3,1-14
Onsdag	”En profet som mig”	5 Mos 18,15-18; ApG 3,22; 7,37
Torsdag	”Hævnen tilhører mig”	Hebr 10,28-31
Fredag	Moses' sang	Åb 15,3

"Der står skrevet"

Matt 4,1-11

Hvordan forsvarede Jesus sig mod Satans fristelser?

Hvordan kan jeg beskytte mig mod, at skriftsteder fordrejes?

Forståelse

Jesus imødegår fristelserne hver gang ved at henvise til Deuteronomium:

Den *første* fristelse mødte Jesus med henvisningen til 5 Mos 8,3. Her drejer det sig om Israels afhængighed af Gud, mens de vandrede i ørkenen. Lige som folket skulle stole på Gud ved bespisningen der, forventedes dette også af Guds søn i ørkenen.

I den *anden* fristelse anvender Satan selv Skriften (Sl 91,11-12). Salmen fortæller ganske vist om Guds beskyttelse, men indeholder hverken en betingelsesløs garanti mod fysiske skader (hvilket ville sætte spørgsmålstegn ved Guds suverænitæt) eller en opfordring til forsættigt at udsætte sig for fare. Jesus imødegår derfor dette med et skriftsted fra Femte Mosebog 6,16: forbuddet mod at udæske Gud.

Den *tredje* fristelse retter sig direkte imod det første bud. Jesus besvarer dette med 5 Mos 6,13: sand tilbedelse er rettet mod Gud alene og ellers ingen.

Anvendelse

For at erkende Guds vilje og forebygge et muligt misbrug er det vigtigt at kende hans Ord og forstå, hvordan man af Bibelens skriftsteder er i stand til at uddrage principper, der er gyldige til alle tider, og at anvende dem på aktuelle situationer. I den sammenhæng skal man passe på ikke at rive bibelske udsagn ud af deres sammenhæng og fordreje dem på en sådan måde, at man dermed i sidste ende kan retfærdiggøre sin egen tænkning og adfærd.

Refleksion

Hvordan kan det kendes på mig, at Guds ord også er min målestok og grundlaget for min tro?

Ubestikkelig

5 Mos 10,17

Hvilke moralske begreber tillægges Gud?

Hvornår kan ulige behandling retfærdiggøres?

Forståelse

Gud begunstiger ingen. Det hebraiske udtryk er lovsprog og lyder ordret: "Han løfter intet ansigt." Det beskriver den uretfærdige praksis, at en dommer gør sin dom afhængig af sagsøgerens person. Gud derimod dømmes ubestikkeligt og retfærdigt og uden "personsanseelse". Guds gunst kan man ikke "købe" sig til.

Denne tanke dukker også op flere gange i Det Nye Testamente og er (1) relateret til Guds tilbud om frelse (ApG 10,34; Rom 2,11), (2) gælder alle kristnes principielle lighed (Gal 2,6; Ef 6,9) og (3) fører til Guds retfærdige dom (Kol 3,25; 1 Pet 1,17).

Anvendelse

Verden er belastet af uretfærdighed og korrupsion, både i det store og i det små. Mange skandaler viser: "Korrupsion er et globalt og internationalt problem, der rammer både fattige og rige samfund." Bestikkelse kan defineres som "misbrug af betroet magt til privat vinding eller fordel".

Nogle ser korrupsion som den største hindring i kampen mod fattigdom: vigtige ressourcer udplyndres af en korrump elite. Dette hæmmer den politiske, økonomiske og sociale udvikling i et land. Ifølge Verdensbanken vurderes det, at de årlige skader på grund af korrupsion løber op i 4 billioner dollars på verdensplan. (Kilde: [reset.org/wissen/korrupsion-nachhaltige-nachteile-fuer-alle](https://www.reset.org/wissen/korrupsion-nachhaltige-nachteile-fuer-alle) læst 26.06.2020).

Refleksion

Hvor og hvordan kan jeg gøre en større indsats for lighed og retfærdighed?

Lovens forbandelse

Gal 3,1-14

Hvad mener Paulus med "lovens forbandelse"?

I hvilket forhold står troen og loven til hinanden?

Forståelse

Paulus gør det klart for galaterne, at forsøget på at opnå retfærdighed for Gud ved lovgerninger ender med at slå fejl, og derimod stiller mennesket under forbandelsen. Argumentet henter han i 5 Mos 27,26: I toraen forbandes den, der ikke holder hele Guds lovs ord i hævd. Da der ikke findes nogen, der kan holde hele loven, er alle mennesker lovbrudere. Der findes kun én udvej: Lovovertrædelsens forbandelse skal løftes af vore skuldre og bæres af en anden – nemlig Kristus.

Dette skifte fra forbandelsen til retfærdiggørelsen sker alene ved troen. Igen henviser Paulus til Deuteronomium (5 Mos 21,23), hvor den vanærende ophængning af en allerede henrettet skærper straffen. Paulus anvender denne henvisning som symbol på Kristi stedfortrædende død: Jesus blev til forbandelse for os, fordi han som den eneste syndfri tog døden, som alle syndere har fortjent, på sig.

Anvendelse

Her er et tankeeksperiment:

Hvad nu, hvis ...

- Jesus Kristus ikke var død på korset?
- moseloven stadig havde den samme betydning som på Det Gamle Testaments tid?
- opfyldelsen af loven alene ville bringe mig nærmere Gud?

Refleksion

Så er det da sandt!

I dig, Herre Jesus, min frelser jeg fandt.

Så tør jeg da tro, at min Gud er mig god,
at Jesus har sonet min synd med sit blod!

Jeg klynger mig til dig! Jeg bøjer mit knæ
ved Golgatas træ.

(A. Fibiger, Adventistkirkens salmebog, 231)

"En profet som mig"

5 Mos 18,15-18
ApG 3,22; 7,37

**Hvem peger Simon Peter og Stefanus på som den lovede "profet"?
Hvad skal sammenligningen med Moses udtrykke? Hvad siger det mig i dag?**

Forståelse

I Østjordan-dalen minder Moses i sin store tale om, at han efter Israels folks ønske skulle optræde som formidler mellem dem og Gud ved åbenbaringen af loven (2 Mos 20,18-21). Han understregede to gange (5 Mos 18,15.18), at Gud ville lade en profet som ham fremstå, der på samme måde ville være talsmand for Gud hos folket.

Mange hundrede år senere tolker Simon Peter og Stefanus dette løfte på messiansk vis ved at relatere det til Jesus. *Simon Peter* peger på, at Jesus er opfyldelsen af det, som profeterne talte om. Altså er jødernes ledere forpligtet til at lytte til ham. *Stefanus* ser i deres afvisning af Jesus, at den kan sidestilles med Israels stivnakkethed overfor Moses.

Anvendelse

I Det Gamle Testamente findes mange messianske forudsigelser, som opfyldtes i Jesus Kristus. Profetier var ikke det eneste, der pegede på ham. Der var også personer (som fx Moses), begivenheder (som fx udvandringen) og åbenbaringsteltet (templet) med dens tjeneste, der "typologisk" pegede frem mod Jesu Kristi frelsergerning. Alt dette styrker tilliden til, at Guds riges fuldendelse i fremtiden også er til at stole på.

Refleksion

Hvilken rolle spiller den bibelske profeti i mit trosliv?

"Hævnen tilhører mig"

Hebr 10,28-31

Hvad er forfatterens hensigt med denne tydelige formaning?

Hård, men retfærdig – passer det ind i mit gudsbillede?

Forståelse

Forfatteren udtaler en alvorlig advarsel i dette skriftsted: "På samme måde som menneskene på Moses' tid afviste Guds bud og faldt for dommen, vil også alle, der foragter Kristus og hans offer, miste retten til Guds rige" (William G. Johnsson, *Der Brief an die Hebräer*, Lüneburg 2003, 203). For at vise dommens uundgåelighed for alle, der foragter Guds nåde, citeres Deuteronomium i Hebræerbrevet: "Hævnen og gengældelsen tilhører mig" (5 Mos 32,35) og "Herren vil skaffe sit folk ret" (5 Mos 32,36). Men på den anden side betyder det imidlertid også, at Gud vil dømme sit folk efter de samme principper om upartisk retfærdighed, hvis de bryder deres pagt. Med de tildelte privilegier øges også ansvaret.

Anvendelse

Hvem kender ikke de afskrækkende billeder og tekster på cigaret-pakker til at skræmme rygere og motorvejsplakaterne, der appellerer til vanvidsbilisternes samvittighed. Nogle gange hjælper afskrækkelse, men oftest gør det ikke. I dette tilfælde vil Gud gøre det klart for os, hvor smerteligt det er for ham, når "Guds søn trædes under fod" (v. 29).

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Hvad er jeres foretrukne bog ved siden af Bibelen hhv. i Bibelen?**
Hvornår er litteratur tiltalende for jer?
- 2 **Matt 4,1-11 (sml. 5 Mos 8,3; 6,16 og 6,13)**
Jesus kunne med "Der står skrevet ..." gribe tilbage på velfunderet bibelsk viden. I hvilke situationer kan det være en hjælp at kunne huske konkrete skriftsteder?
- 3 **Gal 3,1-14 (sml. 5 Mos 21,23 og 27,26)**
Hvad mener Paulus med "lovens forbandelse"?
Hvilken vej peger han på for at blive bevaret for den?
Hvilken sammenhæng er der mellem troen og loven?
- 4 **Åb 15,3 (sml. 2 Mos 15)**
Hvad indeholder "Lammets sang" mon?
Hvornår får I mest hhv. mindst lyst til at synge?
Hvilken rolle spiller sange i jeres åndelige liv?
- 5 **Har I fået en ny forståelse for, hvordan Det Gamle og Det Nye Testamente hænger sammen?**

13. uge

Moses' sidste dage

5 Mos 31-34

"Indse dog, at det er mig, kun mig, der er ingen Gud ved siden af mig; det er mig, der dræber og gør levende, har jeg knust, er det mig, der læger; ingen kan rive nogen ud af min hånd" (5 Mos 32,39).

Hovedtanke

Livet balancerer mellem drøm og skuffelse, tillid og frustration, troskab og vægelsind. Den, der i et og alt holder fast ved Kristus, får til sidst del i hans opstandelse.

Introduktion

I to måneder (5 Mos 1,3; Jos 5,10) havde folket tøvet med at drage ind i det lovede land og hørt på Moses' ord om loven og deres egen historie. Nu er denne tid ved at være forbi, og Moses tager afsked med dem. I kapitlerne 31 til 34 handler teksten skiftevis om formaningerne og lederskiftet. Det er ikke så underligt, for med Moses' død bliver spørgsmålet om folkets fremtid og dets troskab over for pagten med Gud aktuelt igen.

Josua kaldes til at være Moses' efterfølger	31,1-8
Loven	31,9-13
Josua kaldes til at være Moses' efterfølger	31,14-15
Hymnen til folket	31,16-22
Josua kaldes til at være Moses' efterfølger	31,23
Loven	31,24-27
Hymnen til folket	31,28-32,44
Loven	32,45-47
Moses' død - forudsigelse	32,48-52
Folkets velsignelse	33,1-29
Moses' død og Josuas tiltrædelse; efterskrift og hyldest	34,1-12

Oversigt

Søndag	Mellem drøm og skuffelse	5 Mos 31,1-8
Mandag	Mellem tillid og frustration	4 Mos 20,1-13
Tirsdag	Mellem troskab og vægelsind	5 Mos 31,19-30; 32
Onsdag	Mellem liv og død	5 Mos 34; Judas 9
Torsdag	Fra Moses til Kristus	Matt 17,1-8
Fredag	Mellem håbløshed og håb	1 Kor 15,13-22

Mellem drøm og skuffelse

5 Mos 31,1-8

Hvilken holdning giver Moses udtryk for set i lyset af, at det ikke er ham, der får lov til at føre folket ind i det lovede land?

Hvordan kan dette tjene som eksempel på, hvordan man konstruktivt kan tackle skuffelser?

Forståelse

”Jeg er nu 120 år og kan ikke færdes som før“ (v. 2). Kan man for-tænke Moses i, at han afgiver sit embede på grund af alder? Dette er dog kun den halve sandhed. Han er stadig i god form (5 Mos 34,7). Den egentlige årsag er, at Gud vil lægge Moses til hvile, umiddelbart inden han når målet.

For Moses betyder det enden på hans livsdrøm. Det giver han gang på gang udtryk for (1,37; 3,27; 4,21; 32,52). Det lovede land var endda ikke så meget en selvoptaget ønskedrøm (2 Mos 32,9-14), men snarere håbet om, at den gamle pagt med Abraham måtte blive indfriet (1 Mos 26,1-5; 5 Mos 34,4). Havde Gud ikke udvalgt ham til dette formål (2 Mos 3,6-10)? I mange år havde han fundet sig i lidelse, uretfærdige bebrejdelser, misundelse og fjendtlighed. Gang på gang havde han udvist tro på folkets vegne. Han var gået i bre-chen for Guds folk den ene gang efter den anden. Nu brast drøm-men, og hans livsværk var (u)fuldendt. Nu ville han blive afløst af en, der skulle føre det videre, som han åbenbart ikke havde formået.

Anvendelse

Hun havde store drømme. Det var visioner, der gav hende håb, kræfter og et spændende mål at stræbe efter. Men så faldt det hele sammen som et korthus.

Han havde udført sin opgave samvittighedsfuldt. Men han blev ikke genvalgt. Man havde ikke spurgt, om han var villig til at fortsætte. Det blev en anden, der overtog embedet.

Refleksion

”Skuffelser hjælper os videre, hvis vi er i stand til at lægge dem bag os“ (Ernst Ferstl, østrigsk lærer og forfatter – også oversat til dansk).

Mellem tillid og frustration

4 Mos 20,1-13

Hvad var forskellen på, hvad Gud havde sagt, og hvad Moses gjorde?

Hvad er de positive aspekter ved håndteringen af frustrationer i teksten?

Forståelse

”Udgangspunktet er igen en mangelsituation ... Man hører den kendte travet: selv døden er at foretrække frem for lidelserne i den livsfjerne ørken. Den resultatløse ørkenvandring forbandes, og som det ses af 11,4f og 2 Mos 16,3f, tænkes der nostalgisk tilbage på tiden i Egypten” (SAT, bd 1, 302f). Moses og Aron, der begge gøres ansvarlige for den aktuelle nødsituation, søger råd hos Gud. Og han svarer. Men selv efter samtalen med Gud har den oparbejdede frustration ikke fortaget sig. Moses overreagerer. Som følge deraf får han ikke lov til at drage ind i det lovede land.

Hvem ville ikke have overbærenhed med en gammel mand, som samvittighedsfuldt og med stor tålmodighed havde udført sin gerning, og hvis kræfter var ved at slippe op?

Men Gud bebrejder Moses, at de ikke troede på ham og agtede hans hellighed. Moses’ buldren og den måde, de fik vand på, bekræfter folket i opfattelsen af, at det er Moses og ikke Gud, der har ført dem ud af Egypten. Hvis folket skal få en fremtid i Kana’an, er det helt nødvendigt, at denne misforståelse bliver rettet, og det kan kun gøres ved et drastisk tiltag. Det har Moses forstået, da han i forbindelse med indsættelsen af sin efterfølger understreger, at ”Herren din Gud går selv med dig” (5 Mos 31,5-8).

Anvendelse

Åndelige ledere står i en nær relation til Gud og identificerer sig med menigheden. Hvis der er en kurre på tråden til Gud, lurer der en fare for, at man vil klare tingene ved egen hjælp. Hvis der hersker spændinger i menigheden, fører det hurtigt til frustration, og at ting mislykkes. Menigheder bærer et ansvar for deres ledere (Sl 106,32-33).

Mellem troskab og vægelsind

5 Mos 31,19-30
5 Mos 32

Læg mærke til alle de steder, hvor Gud i Moses' sang omtales som "klippe". Hvordan kan 5 Mos 32,45-47 overføres til vores eget liv?

Forståelse

Moses bestemmer, hvad der skal ske efter hans død. I virkeligheden er det ikke hans, men Guds anliggender: loven, formaninger, en sang, som alle skal lære, og hans velsignelse. Moses takker af, men der er intet, der tyder på, at hans iver er blevet mindre, eller at hans skuffelser har taget modet fra ham. Han beklager sig ikke til Gud, og han bærer heller ikke nag til folket. Han gør alt, hvad der står i hans magt, for at folket ikke skal ende i den troløshed og det frafald, som Gud har forudset.

I Moses' sang prises Gud for sin suverænitet og sin grænseløse nåde. Den afslører skånselsløst menneskets tilstand. Den ønsker at advare mod glemsel og frafald og giver håb om en uovertruffen fremtid. Metaforen om klippen, der gentages syv gange, og som formentlig er en hentydning til det, der skete i Kadesh (se mandags-afsnittet), priser Guds trofasthed og omsorg.

Anvendelse

Ord går i glemmebogen, men sange med deres budskaber om erfaringer, taknemmelighed, opmuntring og håb, svigt og tilgivelse, bistand og hjælp, huskes.

Prøv under gudstjenesten at synge salmerne udenad, og udvid på den måde løbende din sangskat. Træk i løbet af de daglige gøremål en sang frem af hukommelsen, og læg mærke til den vekselvirkning, der opstår mellem sang, dagligdags opgaver og mødet med mennesker.

Mellem liv og død

5 Mos 34
Judas 9

Hvilken mening gav det for Moses at kunne se landet uden at kunne gå ind i det?

Når min sidste time kommer, hvad vil jeg så gerne kunne se tilbage på og frem til?

Forståelse

Moses får besked på at bestige Nebobjerget, den nordligste del af højsletten i Transjordanien. Herfra har han overblik over det lovede lands vidder. Det fuldstændige overblik er kun muligt i et visionært fremtidssyn (sml. Jesus i Matt 4,8). Hans liv afsluttes med dette syn.

”Israel kunne ikke have fået en hårdere straf, hvis Moses var blevet ved at leve og havde fortsat sit arbejde” (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, DB, s. 241).

Moses derimod har muligvis til syvende og sidst opfattet Guds afgørelse som en anerkendelse. Det er Gud selv, der lægger ham til hvile. Gravstedet er ganske vist ikke kendt og kan derfor aldrig blive et valfartssted med en tom grav (sml. Jesus i ApG 2,24).

Den tomme grav giver først mening i Det Nye Testamente. Judas 9 skildrer ærkeenglen Mikael og Djævelens kamp om Moses’ lig. Det er et spørgsmål om (evigt) liv og død. Satan holder menneskeligt svigt som en trumf i sin hånd.

Refleksion

Vor Gud han er så fast en borg,
han kan os vel bevare,
han var vor hjælp i al vor sorg,
vort værn i al vor fare;
den gamle fjende led
er nu for alvor vred,
stor magt og argelist
han samler mod os vist,
ej jorden har hans lige.

Guds Ord de nok skal lade stå
og dertil utak have,
thi Herren selv vil med os gå
alt med sin Ånd og gave;
og tage de vort liv,
gods, ære, barn og viv,
lad fare i Guds navn!
Dem bringer det ej gavn,
Guds rige vi beholder.

© Det Kgl. Vajsenhus' Forlag
Mel.: Joseph Klug 1533

Fra Moses til Kristus

Matt 17,1-8

Hvad var formålet med at lade Moses og Elias komme til syne?

Hvilke åndelige oplevelser har sat sig dybe spor i mit liv?

Forståelse

”På forklarelsens bjerg var Moses til stede sammen med Elias, ... På denne måde blev den bøn, som Moses havde bedt så mange år før, endelig opfyldt. Han fik lov at stå på det ’herlige bjerg’ i det land, som hans folk havde fået i arv, og vidne om ham, som er midtpunktet for alle løfterne til Israel” (samme, s. 244).

I sin funktion som pagtens formidler og bindeled mellem Gud og Israels folk blev Moses et tegn (eller: billede) på Kristus. ”Herren din Gud vil af din midte lade en profet som mig fremstå for dig, en af dine egne; ham skal I adlyde” (5 Mos 18,15). Men et billede vil aldrig have samme betydning som det, det peger hen imod (Joh 1,17; Hebr 3,1-6). Her er Moses’ tilsynekomst med til at give Jesus styrke til at fuldende pagtsløftet, som var givet Abraham, og som begyndte at blive realiseret under Moses.

Moses og Elias repræsenterer loven og profeterne (Matt 5,17; 7,12; 11,13; 22,40). De har begge set Guds herlighed (2 Mos 33,18-23; Es 6,1-7), og begge henviser til Jesus (5 Mos 18,5; Es 7,14; 9,5-6; 53). På den anden side kan de også repræsentere dem, der skal opstå, henholdsvis borttrykkes, når Jesus kommer igen (1 Thess 4,13-17).

Refleksion

Begivenheden på forklarelsens bjerg bekræfter Moses’ opstandelse. Også her kan han sammenlignes med Jesus. Moses var det første menneske, der genopstod. Men Jesus er ”den førstefødte af de døde” (Kol 1,18), banebryderen fra døden til livet for alle, der tror på ham.

Mellem håbløshed og håb

1 Kor 15,13-22

Hvad ville det betyde, hvis der ingen opstandelse fandtes?

Forståelse

Hvis der ikke fandtes en opstandelse fra de døde, så var Kristus heller ikke opstået. Hvilket drama: en død Jesus?!

”Hvor megen kraft, der ligger i at have tillid til Kristus, oplevede vi – min mor, min bror og jeg – da min far døde i en ulykke. Han var kun 35, og jeg var 12, da jeg var vidne til, at han fik strøm igennem sig i forbindelse med sit arbejde. Det var en hård tid for os tre, og jeg spørger den dag i dag mig selv, om vi nogensinde ville være kommet os over det chok, hvis vi ikke havde haft håbet om opstandelsen ... Tilliden og relationen til Jesus hjalp os dengang til at forarbejde den dybe sorg uden at resignere eller blive bitre“ (E. Diez-Prida in *Christen heute*, Lüneburg 2007, 69).

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 "Vi står selv skuffede og berørte og ser, at tæppet er faldet, og alle spørgsmål står åbne" (Bertold Brecht).

2 5 Mos 31,2 – sammenlignet med 1,37; 3,27; 4,21 og 32,52
I hvor høj grad tror I, at ovenstående citat af Bertold Brecht svarer til Moses' sindsstemning?

3 4 Mos 20,1-13 – forhistorien
På hvilke områder bliver menneskets svage sider tydelige?

Hvad er jeres forslag til, hvordan man kan håndtere frustrationer på en konstruktiv måde?

Hvorfor reagerer Gud – set ud fra en menneskelig synsvinkel – så hårdt?

4 5 Mos 34,1-8 – forudsigelsen indtræffer
Hvad har mon været Guds hensigt med at lade Moses stige op på bjerget, før han stede ham til hvile i dalen?

Hvor meget hjælper det jer – når I oplever vanskelige situationer, frustrationer og skuffelser – at rette blikket mod den åndelige dimension og den kommende verden?

5 Judas 9; 1 Kor 15,13-22 – opstandelsen
Hvilken indsigt giver verset i Judas' brev? Hvad ville det betyde for jeres hverdag, hvis Jesu opstandelse ikke var en realitet?

6 Hvad har du fået ud af dette kvartals studium?

Billedet til højre er Ferdinand Hodlers skitse til *Enttäuschten* (1891).

Hvilke tegn tyder på, at denne person er skuffet?

Hvad kan være årsagen til skuffelsen?
Kunne dette være et billede på Moses?

